

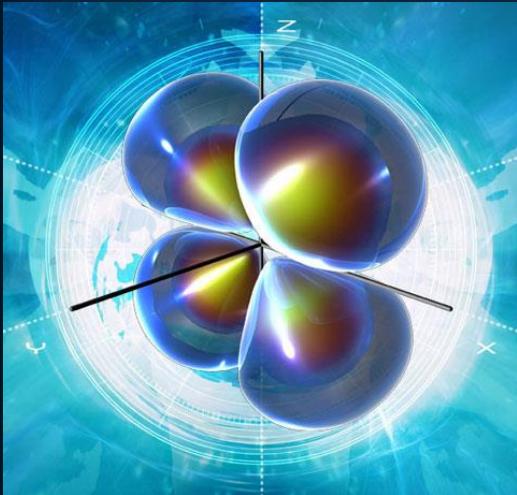
Kristal Alan Teorisi

Kristal alan kuramında ligandların iç yapıları dikkate alınmaz. Onlar sadece noktasal eksi yüklerdir.

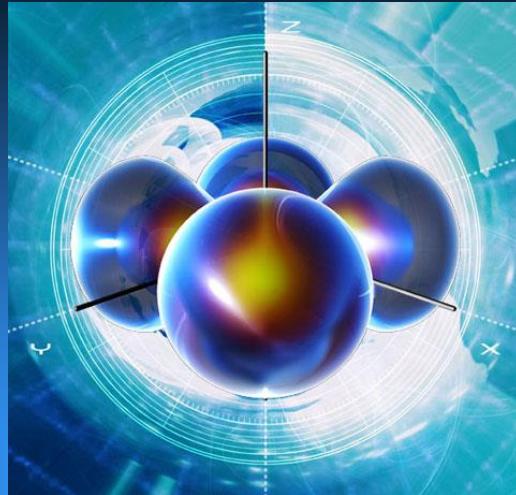
Ligandlar ile merkez atomu arasındaki etkileşim sadece elektrostatik etkileşimdir.

Eksi yüklü noktaların oluşturduğu elektrik alanı ile merkez atomunun «d» orbitallerindeki elektronlar arasındaki itme, «d» orbitallerinin bağıl enerjilerini belirleyen tek etkileşimdir.

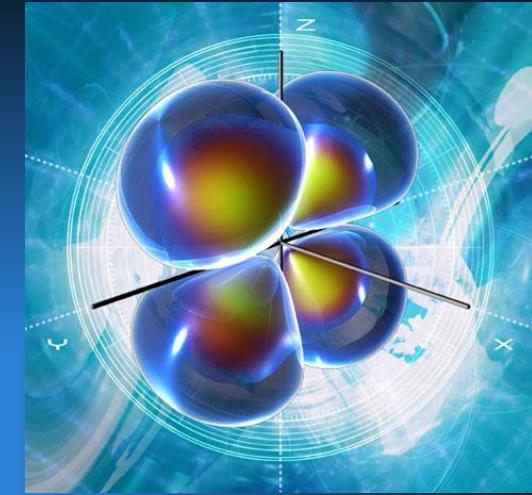
Bu itmenin merkez atomunun «d» orbitallerine etkisini anlayabilmek için «d» orbitallerinin uzaydaki yönelmelerini hatırlamalıyız.

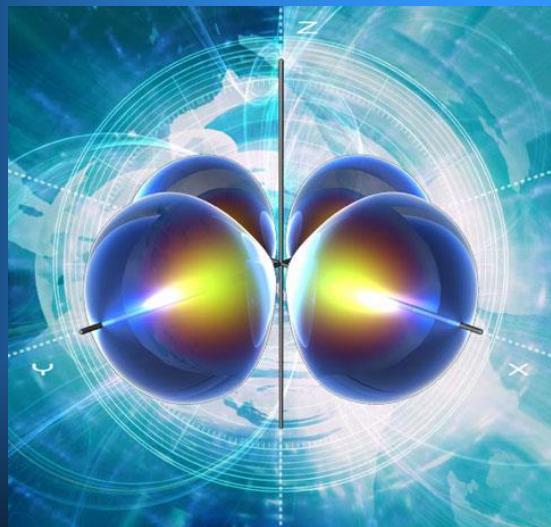
d_{xz}

d_{xy}

d_{yz}

$d_{x^2-y^2}$

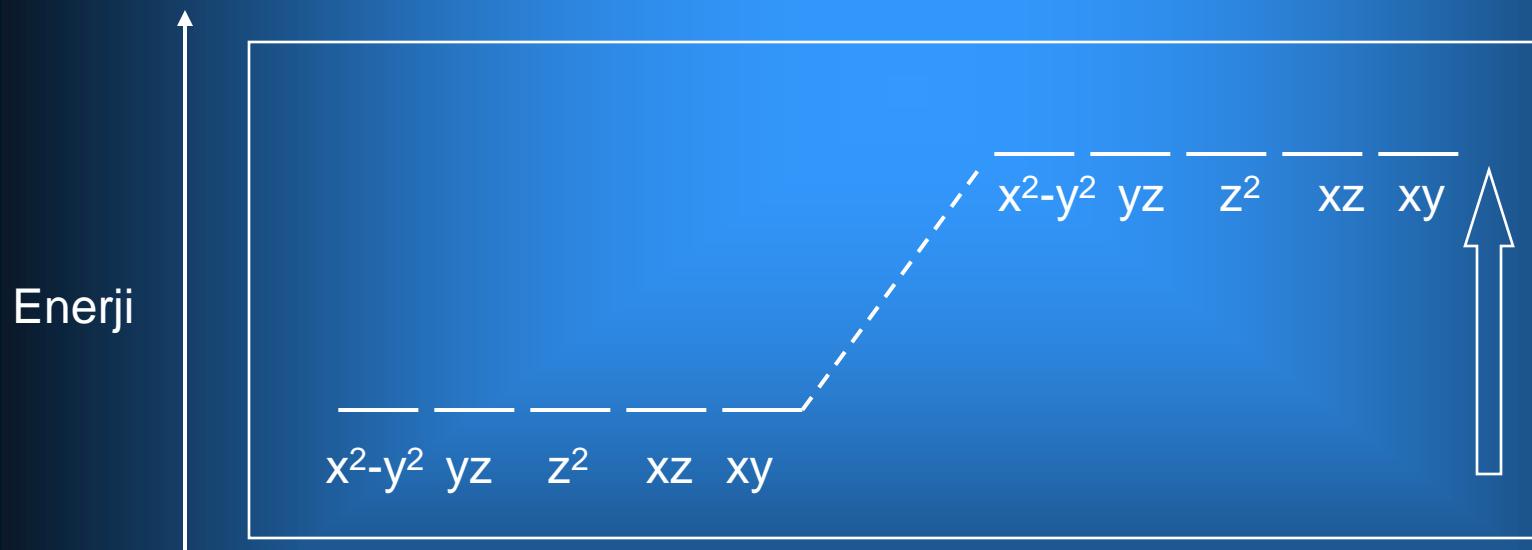
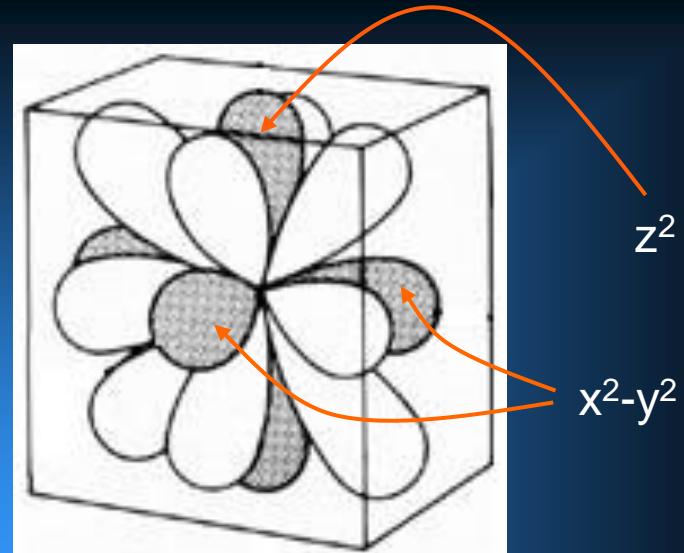
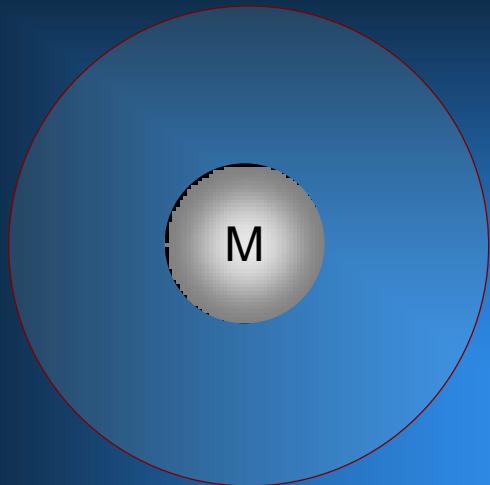

d_{z^2}

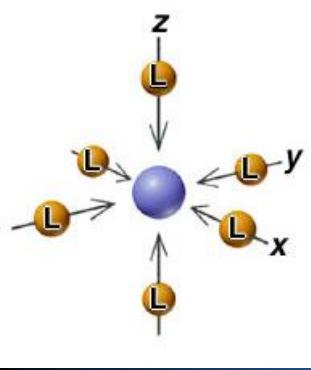
Kristal Alan Teorisi

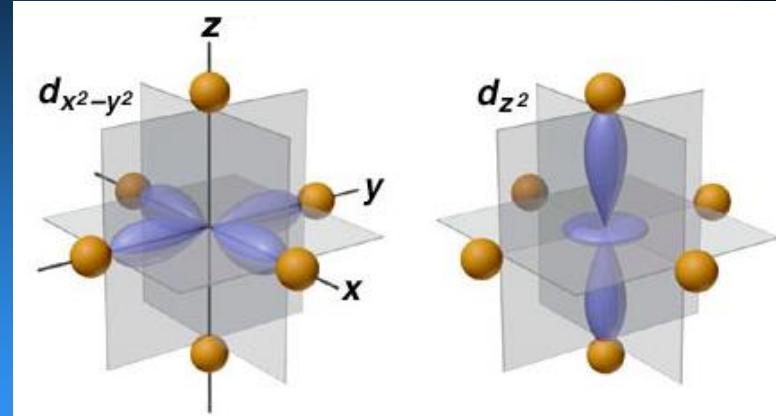
Simetrik alan

Küresel elektrik alanında orbitallerin enerjisi yükselir
kararsızlaşır

Sekizyüzlü komplekslerde kristal alan yarılması

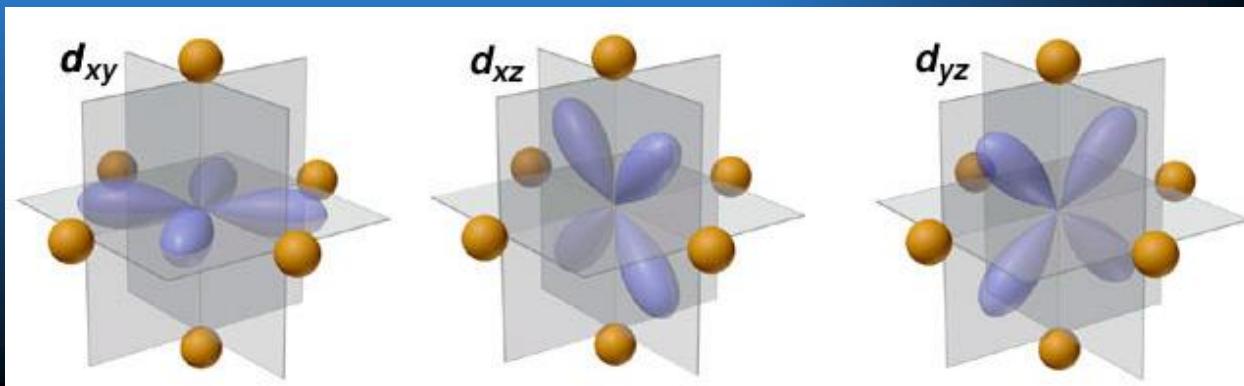
KAYE : Kristal Alan Yarıılma Enerjisi

x^2-y^2 yz z^2 xz xy

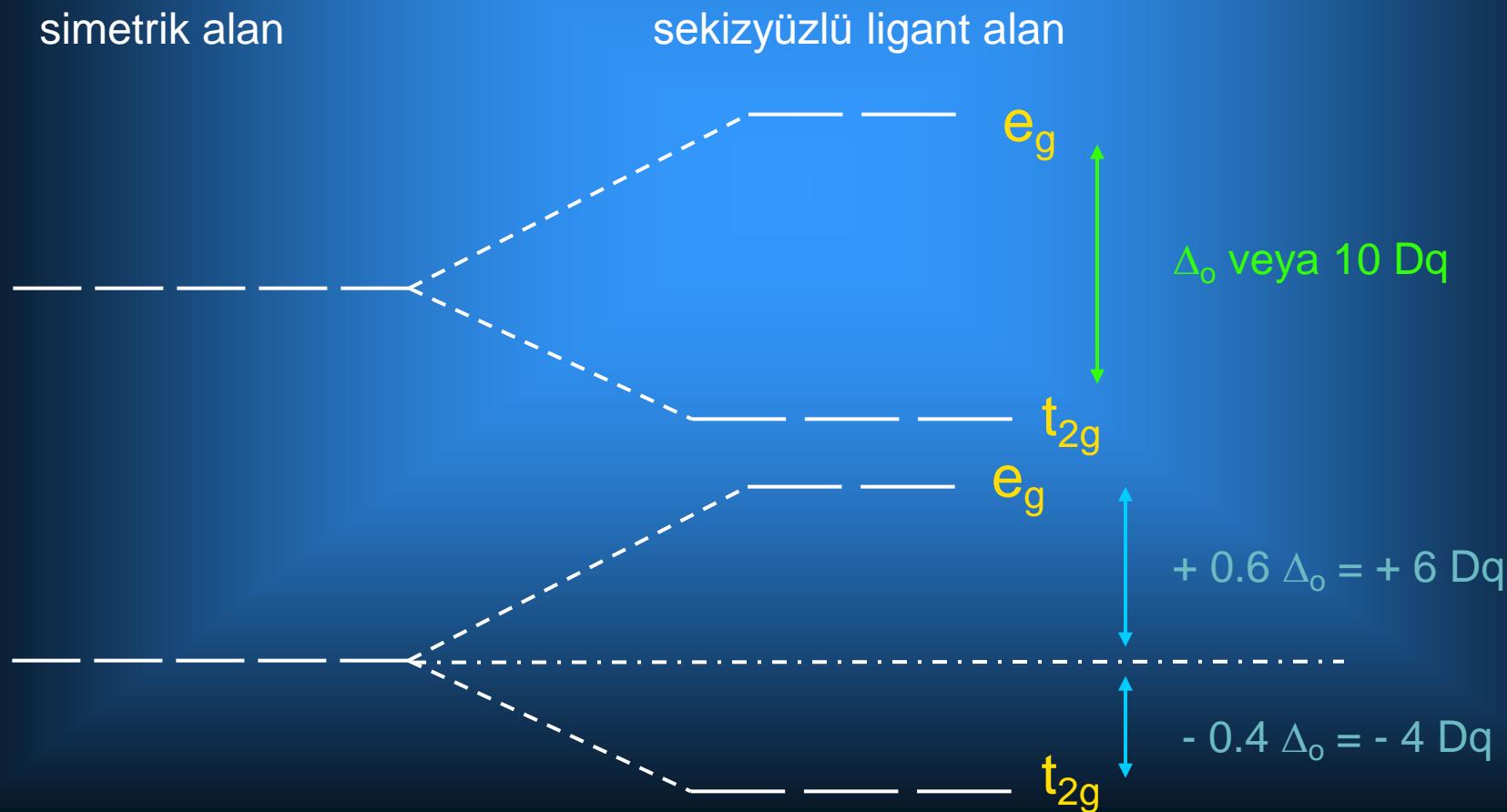
metal iyonu
(serbest alanda)

Simetrik alan

x^2-y^2 z^2 e_g
 yz xz xy t_{2g}
sekizyüzlü ligant alan

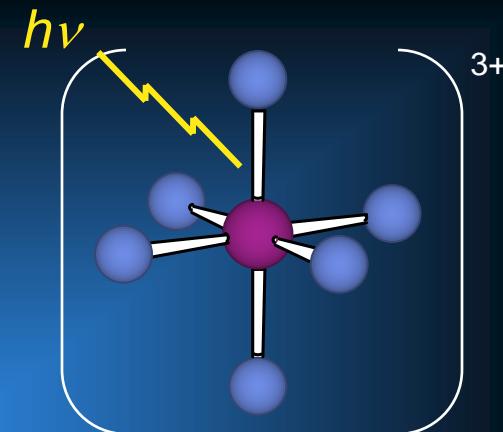
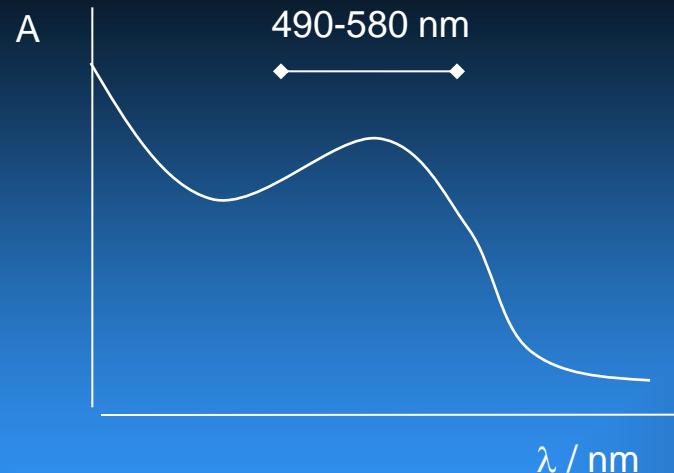
Sekizyüzlü komplekslerde e_g ve t_{2g} enerji seviyeleri arasındaki enerji farkına Oktaedral kristal alan yarıılma enerjisi, Δ_o , (veya 10 Dq) adı verilir. Beş d orbitalinde en çok on elektron bulunur. d orbitallerindeki toplam enerji değişmediğinden e_g orbitallerinin enerjisindeki artışın, t_{2g} orbitallerinin enerjisindeki azalmaya eşit olması gereklidir. Buna göre enerji düşmesi $-4Dq$, enerji yükselmesi de $+6Dq$ kadar olur.

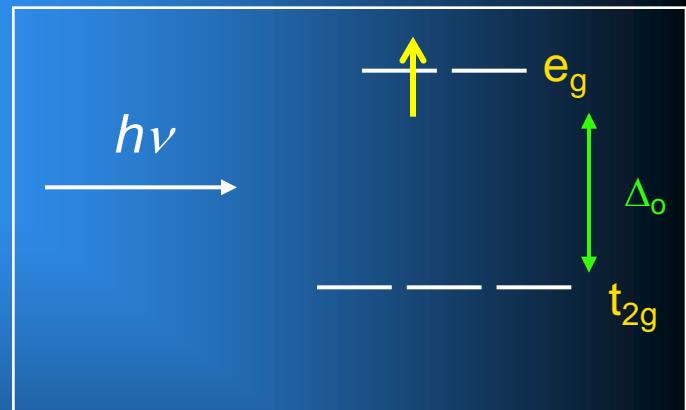
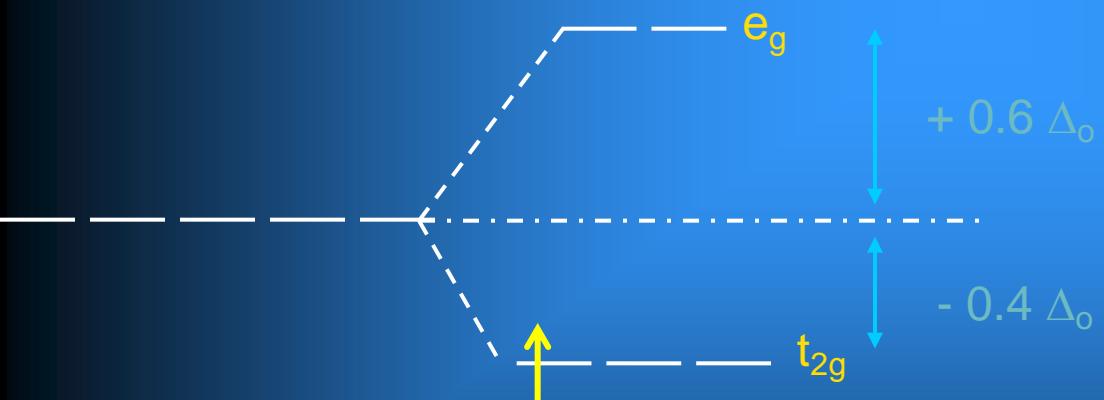
Elektron dizilişi: d¹ iyonu

e.g. $[\text{Ti}(\text{OH}_2)_6]^{3+}$

Suda **mor** renkli

$$\lambda_{\max} = 510 \text{ nm} = 243 \text{ kJ mol}^{-1} (\Delta_o)$$

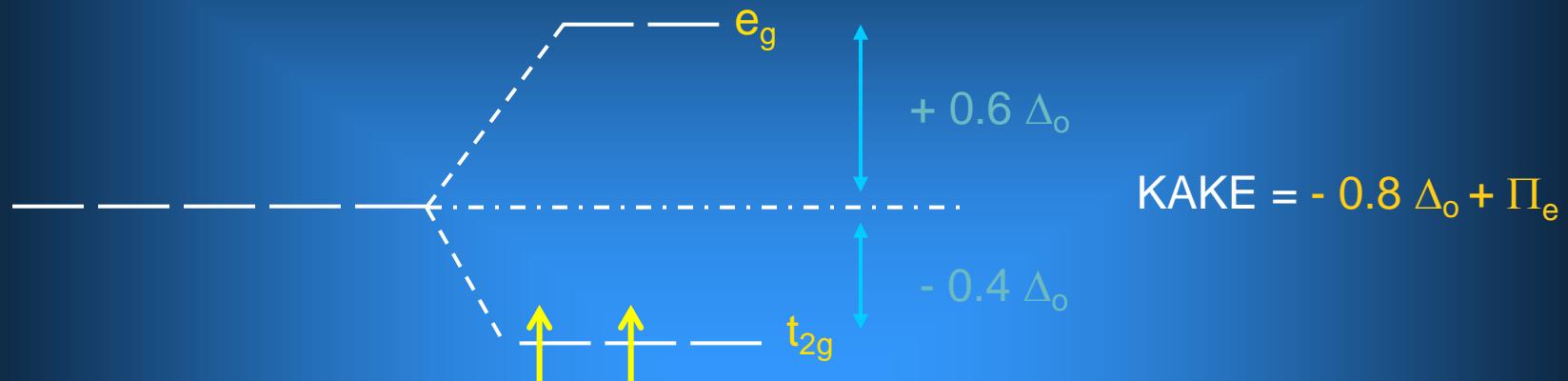

Uyarılmış hal

Kristal Alan Kararlılık Enerjisi, KAKE = $- 0.4 \Delta_o$

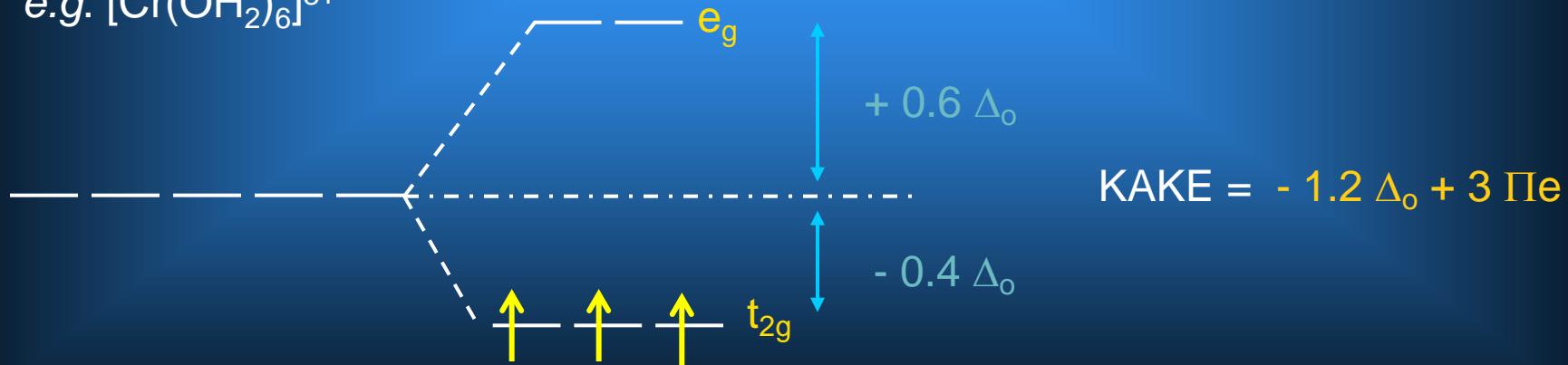
d^2 iyonları

e.g. $[V(OH_2)_6]^{3+}$

d^3 iyonları

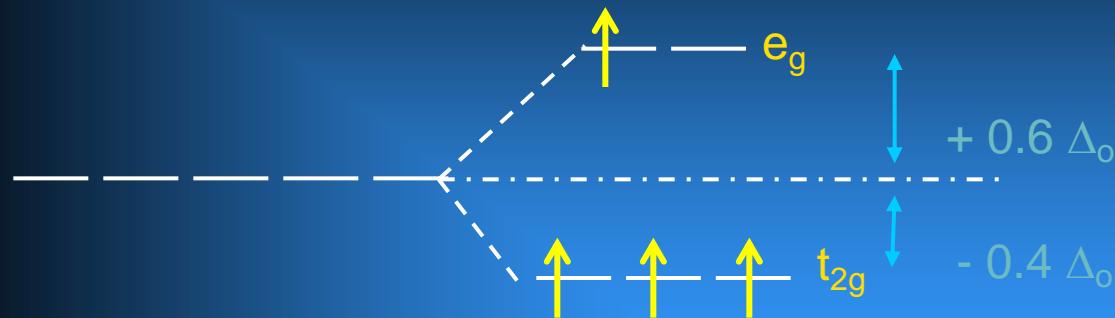
e.g. $[Cr(OH_2)_6]^{3+}$

d^4 iyonları

İki düzenlenme mevcuttur

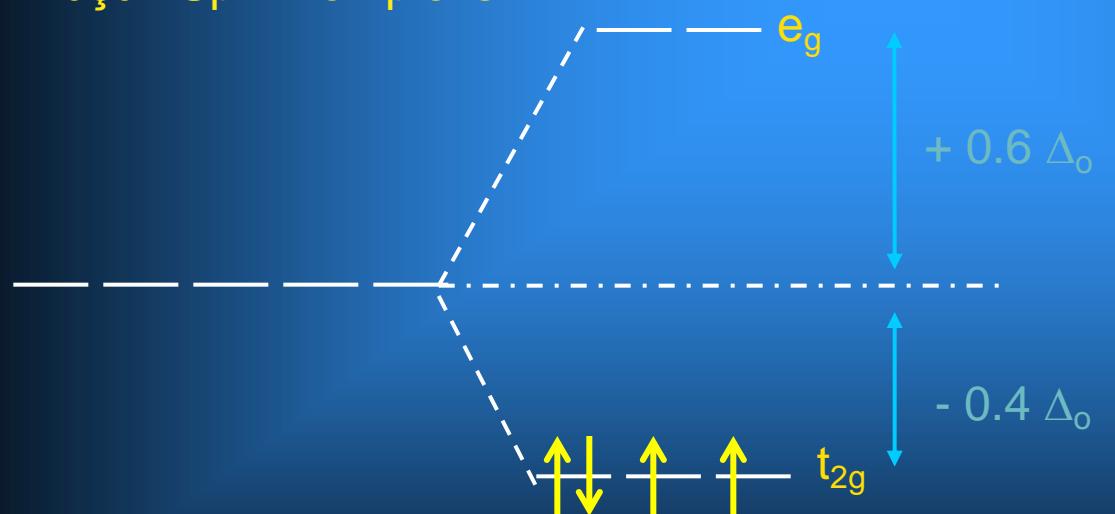
Yüksek Spin Kompleksi

$$KAKE =$$

$$\begin{aligned} & 3 \times -0.4 \Delta_o + 1 \times 0.6 \Delta_o \\ & = -0.6 \Delta_o + 3\Pi e \end{aligned}$$

Düşük Spin Kompleksi

$$KAKE =$$

$$\begin{aligned} & 4 \times -0.4 \Delta_o \\ & = -1.6 \Delta_o + 3\Pi e + \Pi c \end{aligned}$$

d⁴

$$\begin{array}{ll} \text{ds} & E_{\text{KAKE}} = -1.6 \Delta_o + 3\Pi_e + \Pi_c \\ \text{ys} & E_{\text{KAKE}} = -0.6 \Delta_o + 3\Pi_e \end{array}$$

d⁶

$$\begin{array}{ll} \text{ds} & E_{\text{KAKE}} = -2.4 \Delta_o + 6\Pi_e + 3\Pi_c \\ \text{ys} & E_{\text{KAKE}} = -0.4 \Delta_o + 4\Pi_e + \Pi_c \end{array}$$

$$E_{\text{ys-ds}} = -\Delta_o + \Pi_c$$

$$E_{\text{ys-ds}} = -2\Delta_o + 2\Pi_e + 2\Pi_c$$

pairing energy, P: $M^{2+} > 15000 \text{ cm}^{-1}; M^{3+} > 18000 \text{ cm}^{-1}$

$\Delta_o > P$ yields a *ls* complex; π -acceptor ligands, 4d and 5d metals

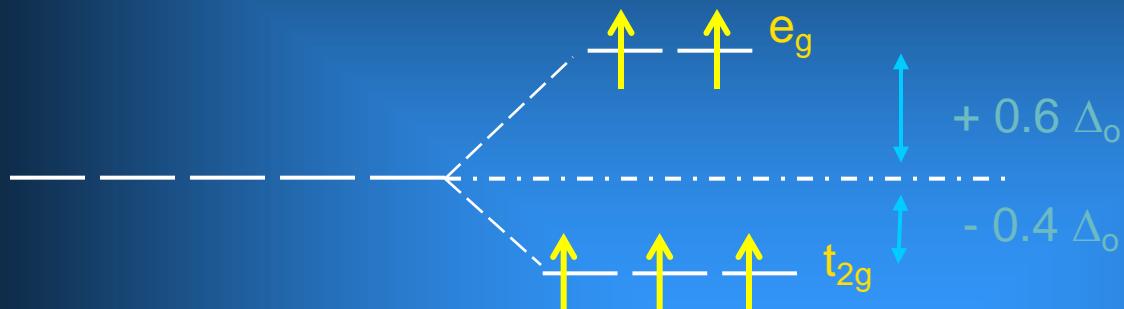
$\Delta_o < P$ yields a *hs* complex; π -donor ligands, only in 3d metals

$\Delta_o \approx P$ yields a spin transition complex; spin state determined by kT

d^5 iyonları, O_h alanda

Yüksek Spin

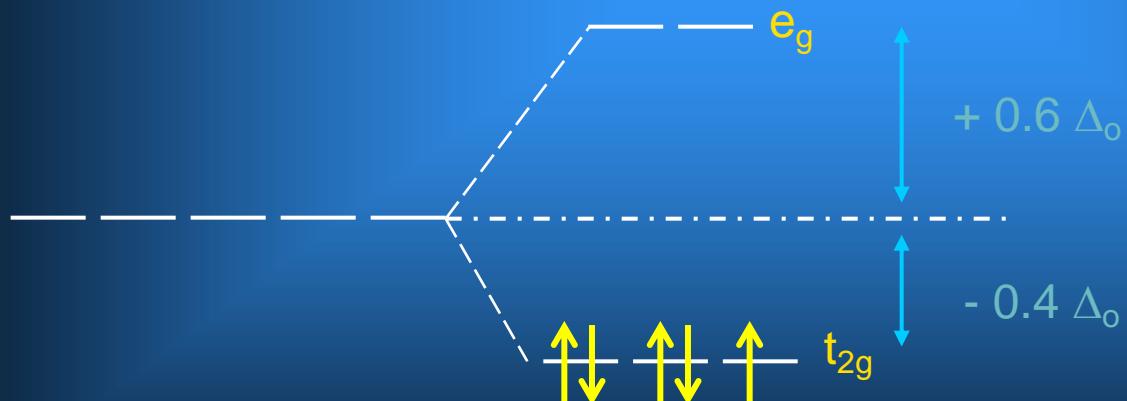
e.e : eşleşmemiş elektron

$$KAKE = 0 + 4\pi e$$

e.e 5

Düşük Spin

$$KAKE =$$

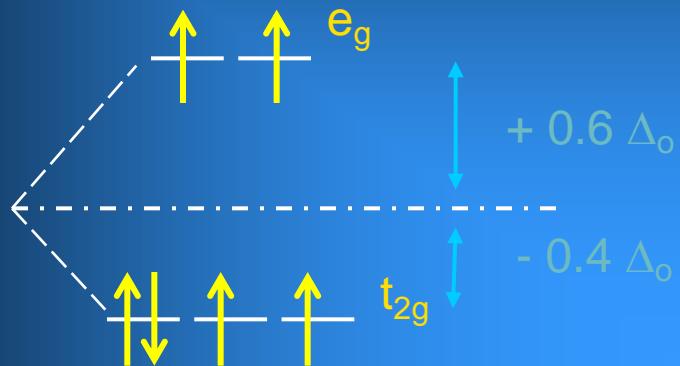
$$5 \times -0.4 \Delta_o$$

$$= -2.0 \Delta_o + 2\pi c + 4\pi e$$

e.e 1

d^6 iyonları, O_h alanda

Yüksek Spin

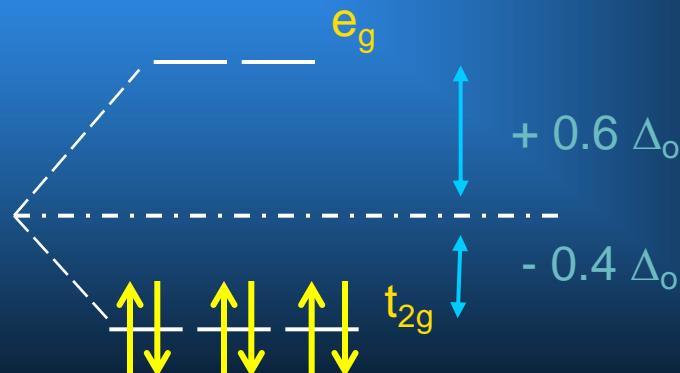

$$\begin{aligned} \text{KAKE} &= -0.4 \Delta_0 + \Pi c + 4\Pi e \\ &4 \text{ e.e} \end{aligned}$$

Düşük Spin

$$\text{KAKE} = -2.4 \Delta_0 + 3\Pi c + 6\Pi e$$

e.e yok

d^7 iyonları, O_h alanda

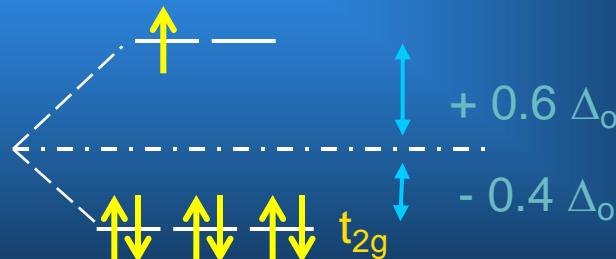
Yüksek Spin

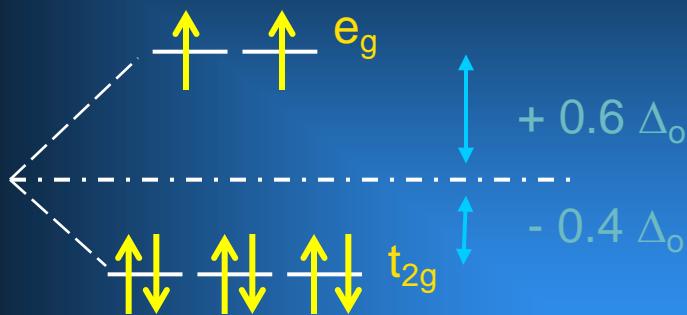
$$\begin{aligned} \text{KAKE} = & -0.8 \Delta_0 + 2\Pi c + 5\Pi e \\ & 3 \text{ e.e} \end{aligned}$$

Düşük Spin

$$\begin{aligned} \text{KAKE} = & -1.8 \Delta_0 + 3\Pi c + 6\Pi e \\ & 1 \text{ e.e} \end{aligned}$$

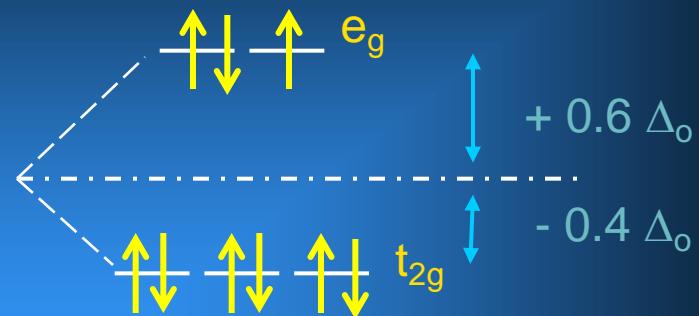

d^8 iyonları, O_h alanda

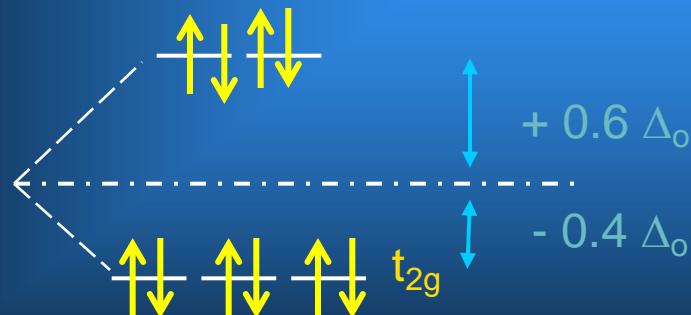
$$\begin{aligned} \text{KAKE} = & -1.2 \Delta_o + 3\Pi c + 7\Pi e \\ & 2 \text{ e.e}^- \end{aligned}$$

d^9 iyonları, O_h alanda

$$\begin{aligned} \text{KAKE} = & -0.6 \Delta_o + 4\Pi c + 7\Pi e \\ & 1 \text{ e.e}^- \end{aligned}$$

d^{10} iyonları, O_h alanda

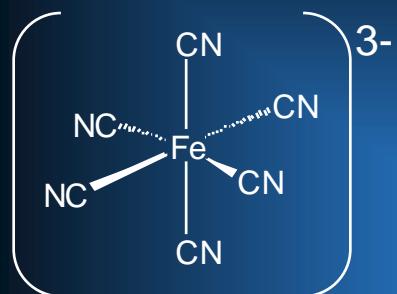
$$\text{KAKE} = 0 + 5\Pi c + 8\Pi e \quad \text{e.e. yok}$$

Yüksek veya düşük spin
Sadece d^4 - d^7 dizilişinde
mevcuttur

$[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{3-}$ iyonunda KAKE nedir?

$$\text{K.S.} = 6 \therefore \text{O}_h$$

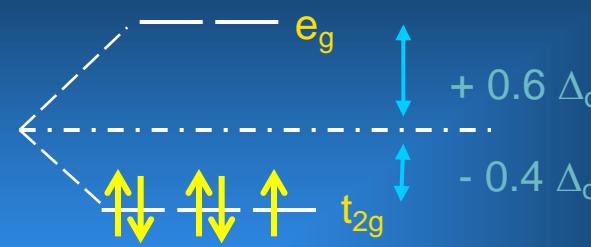
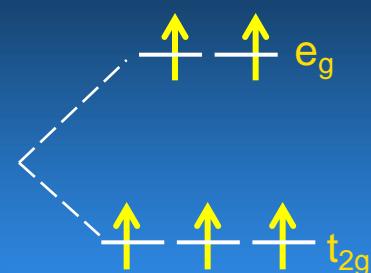
$$\text{Fe(III)} \therefore d^5$$

$$\text{y.s.}$$

$$\text{d.s.}$$

$$\text{CN}^- = \text{s.f.l.}$$

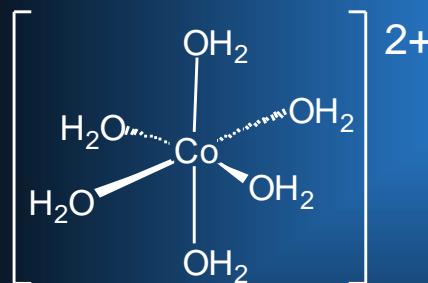

$$\text{KAKE} = 5 \times (-0.4 \Delta_o) = -2.0 \Delta_o + 2\Pi c + 4\Pi e$$

$[\text{Co}(\text{H}_2\text{O})_6]^{2+}$ in KAKE si $-0.8 \Delta_o$ dir. Spin durumu nedir?

$$\text{K.S.} = 6 \therefore \text{O}_h$$

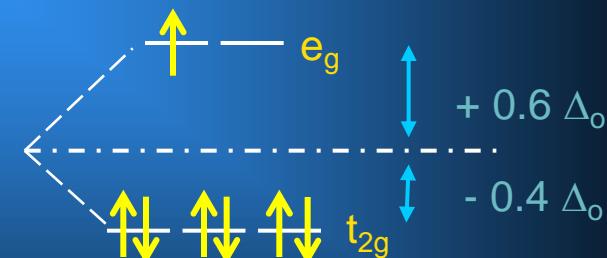
$$\text{Co(II)} \therefore d^7$$

$$\text{y.s.}$$

$$\begin{aligned} \text{KAKE} &= (5 \times -0.4 \Delta_o) \\ &+ (2 \times 0.6 \Delta_o) = -0.8 \Delta_o \end{aligned}$$

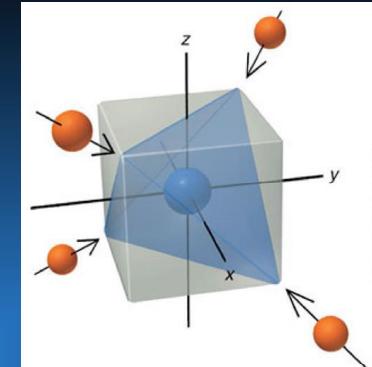
$$\text{d.s.}$$

$$\begin{aligned} \text{KAKE} &= (6 \times -0.4 \Delta_o) \\ &+ (0.6 \Delta_o) = -1.8 \Delta_o \end{aligned}$$

Dörtyüzlü kompleksler

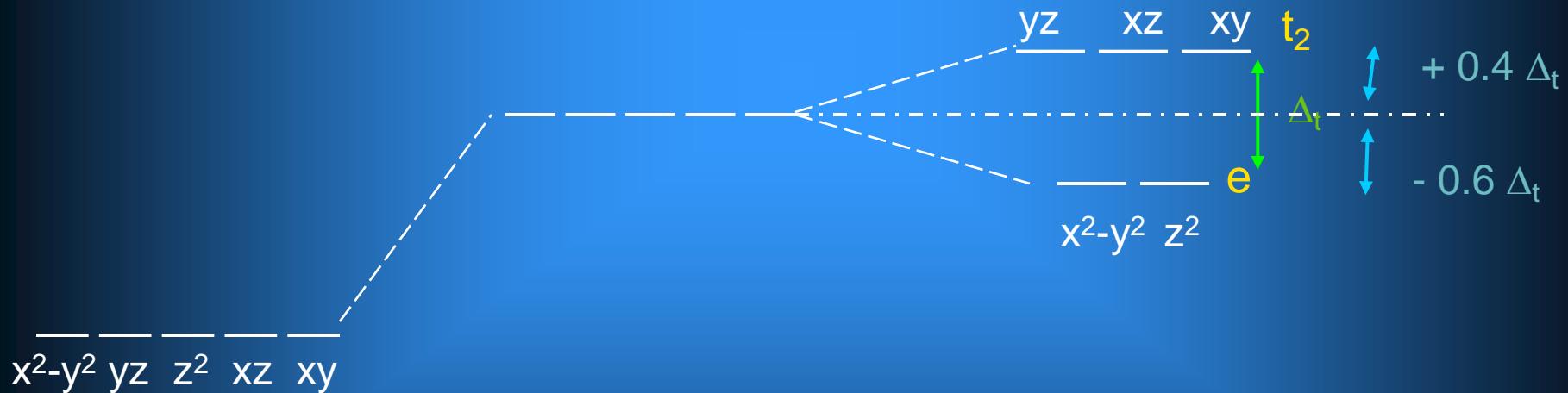
Δ_t : Dörtyüzlü kristal alan yarıılma enerjisi

metal iyonları
(serbest)

Simetrik alan

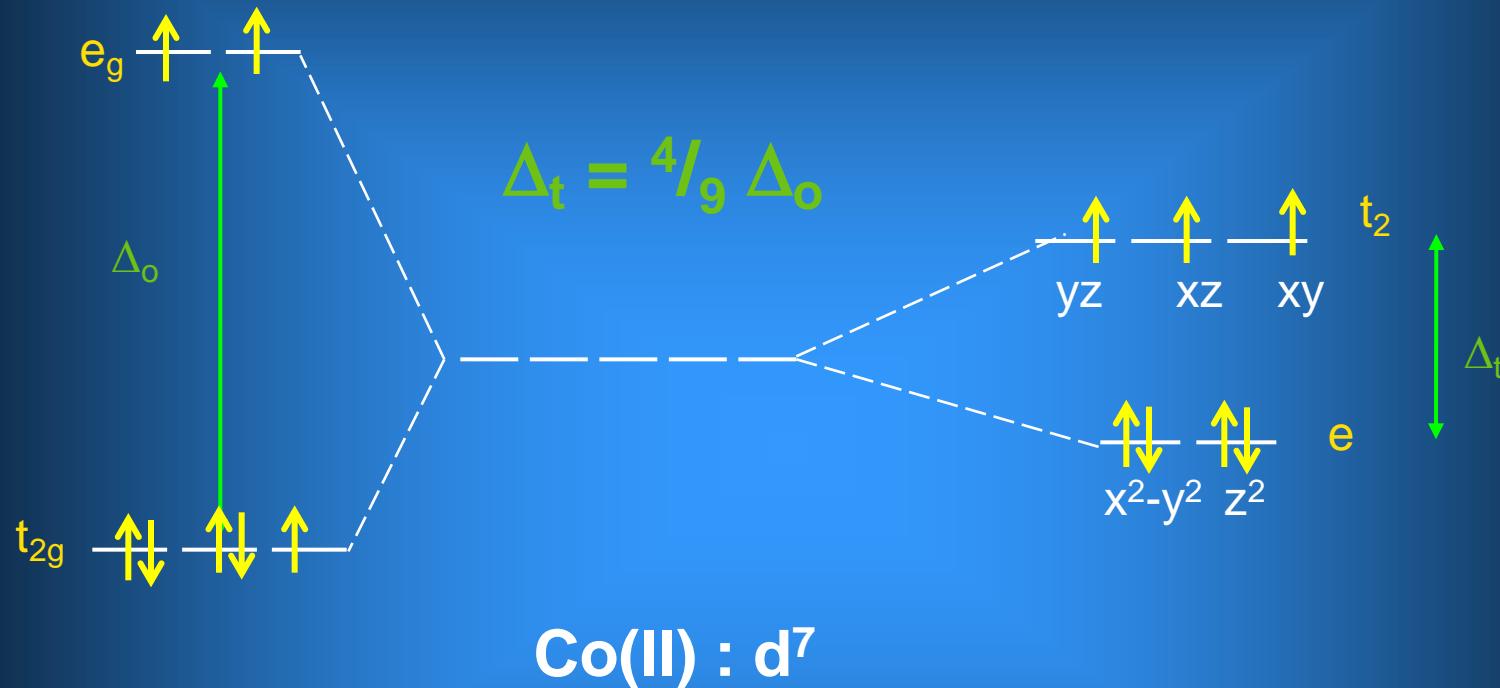
dörtyüzlü ligant alan

$$\Delta_t = \frac{4}{9} \Delta_o$$

Dörtyüzlü kompleksler daima yüksek spindir: $\Delta_t < \Pi$

$[\text{Co}(\text{H}_2\text{O})_6]^{2+}$ ve $[\text{CoCl}_4]^{2-}$ bileşığının KAKE sini hesaplayınız?

$$[\text{Co}(\text{H}_2\text{O})_6]^{2+} \quad \text{KAKE} = -0.8 \Delta_o + 2P$$

$$[\text{CoCl}_4]^{2-} \quad \text{KAKE} = -1.2 \Delta_t + 2P$$

Kristal Alan yarıılma Enerjisini (Δ_o) büyülüğüne etki eden faktörler

1. metal iyonunun yükseltgenme sayısı ve metal iyonun büyülüğu

Metal iyonun yüksek yükseltgenme sayısı $\uparrow \Leftrightarrow \Delta_o \uparrow$

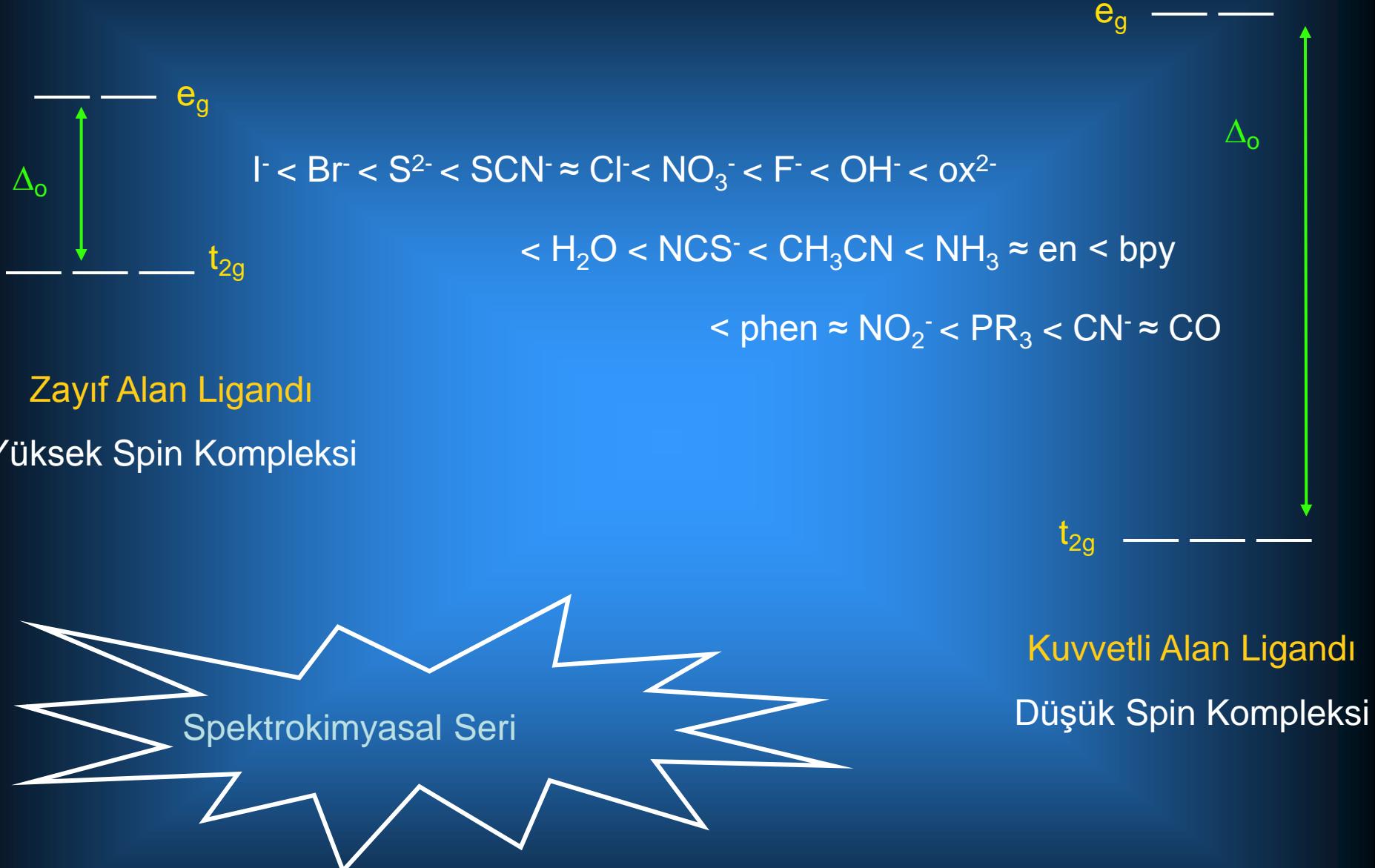
metal iyonunun büyülüğu

Aynı grupta $\downarrow \Leftrightarrow \Delta_o \uparrow$

————— increasing Δ_o —————
 $\text{Mn}^{2+}, \text{Ni}^{2+}, \text{Co}^{2+}, \text{Fe}^{2+}, \text{V}^{2+}, \text{Fe}^{3+}, \text{Co}^{3+}$

2. Ligandın türü

3. Geometri ve koordinasyon sayısı :

Oktahedral geometrinin $10Dq$ değeri, tetrahedral geometrininkinden büyüktür.

İki geometrinin yarıılma değerleri arasında kuramsal olarak türetilen bağıntı;

$$\Delta_t = \frac{4}{9} \Delta_o \quad \text{şeklindedir.}$$

Burada Δ_t tetrahedral geometrilerinin kristal alan yarıılma enerjisi.

Δ_o , oktahedral geometrilerinin kristal alan yarıılma enerjisi.

Sekizyüzlü komplekslerde KAYE

Ions	Ligands (cm ⁻¹)			
	Cl ⁻	NH ₃	en	CN ⁻
Cr ³⁺	13700	21500	21900	26600
Mn ²⁺	7500		10100	30000
Fe ³⁺	11000			35000
Fe ²⁺				32800
Co ³⁺		22900	23200	34800
Rh ³⁺	20400	34000	34600	45500
Ni ²⁺	7500	10800	11500	

bold numbers correspond to low-spin complexes

Sulu çözeltilerde Δ_o (KAYE) ve Π eşleşme enerjisi

<i>Ion</i>	Δ_o	Π	<i>Ion</i>	Δ_o	Π
d^1			Ti^{3+}	18,800	
d^2			V^{3+}	18,400	
d^3	V^{2+}	12,300	Cr^{3+}	17,400	
d^4	Cr^{2+}	9,250	Mn^{3+}	15,800	28,000
d^5	Mn^{2+}	7,850 ^b	Fe^{3+}	14,000	30,000
d^6	Fe^{2+}	9,350	Co^{3+}	16,750	21,000
d^7	Co^{2+}	8,400	Ni^{3+}		27,000
d^8	Ni^{2+}	8,600			
d^9	Cu^{2+}	7,850			
d^{10}	Zn^{2+}	0			

İyon yükü arttıkça, eşleşme enerjisi artar.

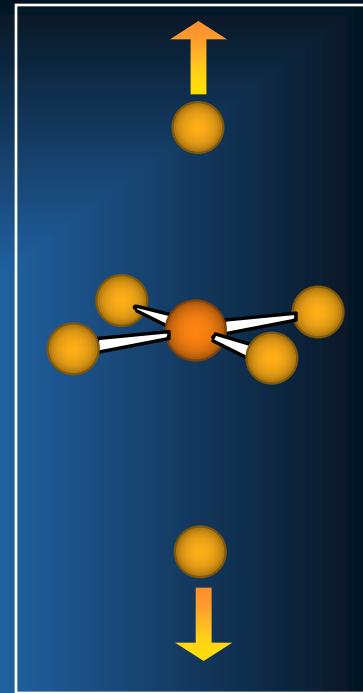
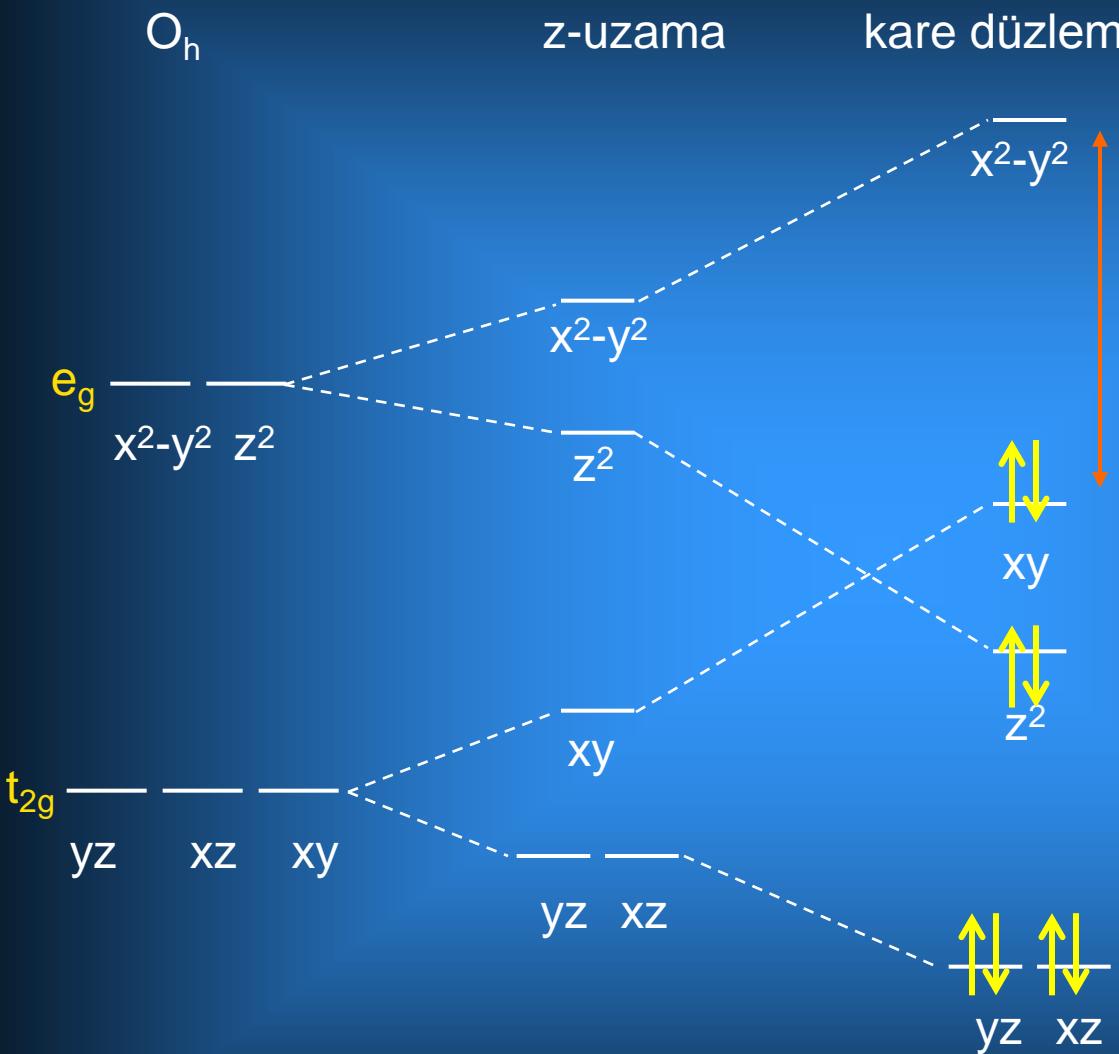
SORU: a. Merkez atomun d orbitallerinin şekillerini dikkate alarak, KAT göre; oktaedral ligand alanda d orbitallerinin niçin t_{2g} ve e_g orbitallerine yarıldığını açıklayınız.

b. Aşağıdaki komplekslerde orbitallerin dolusunu, Kristal alan enerji düzey şemalarını çizerek açıklayınız. KAYE lerini hesaplayınız.

1. d₆ düşük spin oktaedral kompleks

2. d₆ tetrahedral kompleks

Kare düzlem geometri: ML_4

d^8 kompleksleri: Pd(II), Pt(II) ve bazı Ni(II)

Soru: $[\text{NiCl}_4]^{2-}$ ve $[\text{Ni}(\text{CN})_4]^{2-}$ komplekslerinin manyetik özelliklerini mukayese ediniz.

Kare düzlem Ni(II)

e.g. $[\text{Ni}(\text{CN})_4]^{2-}$

$\overline{x^2-y^2}$

xy

z^2

yz   xz

Diyamanyetik

Dörtyüzlü Ni(II)

e.g. $[\text{NiCl}_4]^{2-}$

$y z$ $x z$ $x y$ t_2

x^2-y^2 z^2 e

Paramanyetik

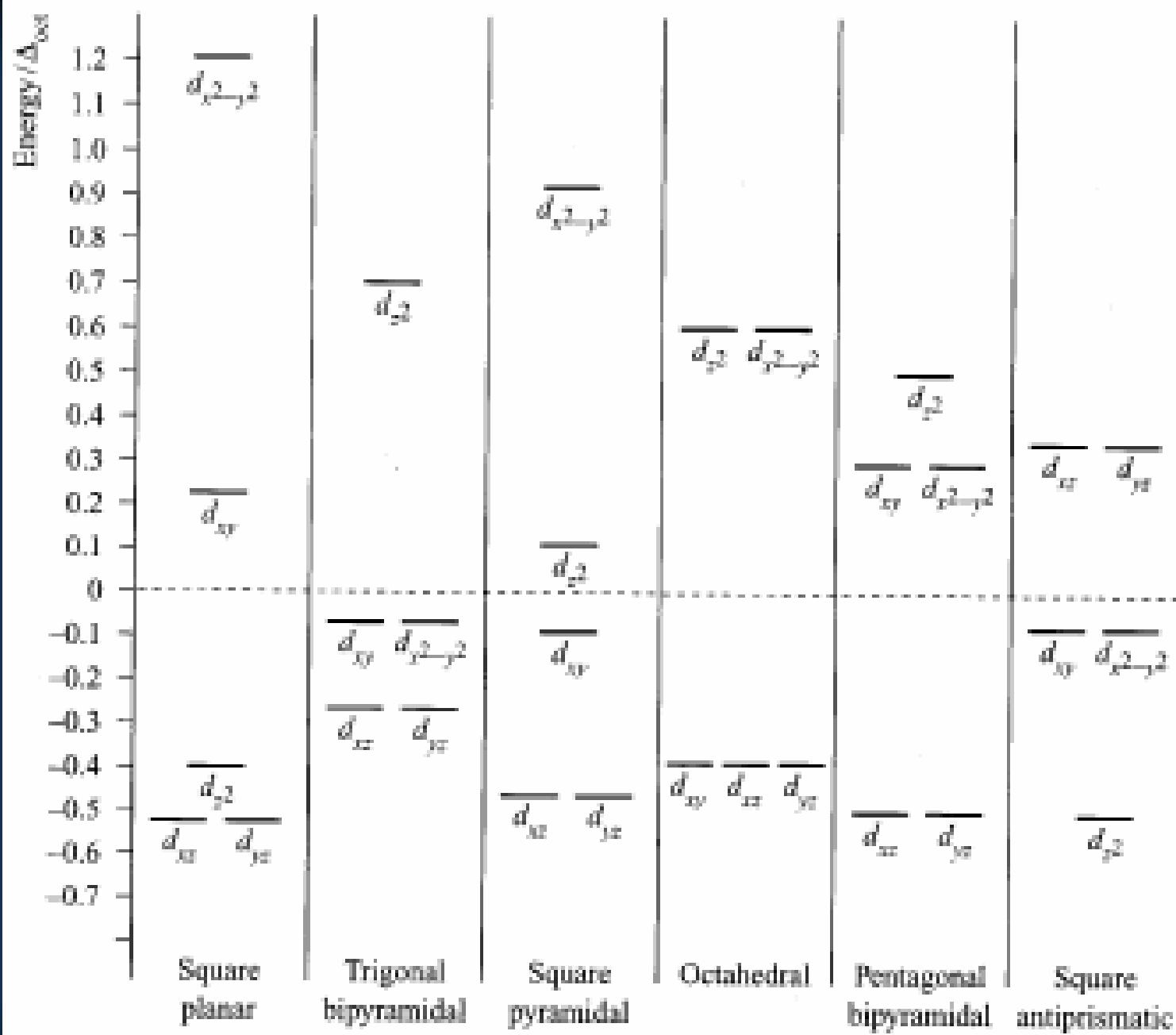
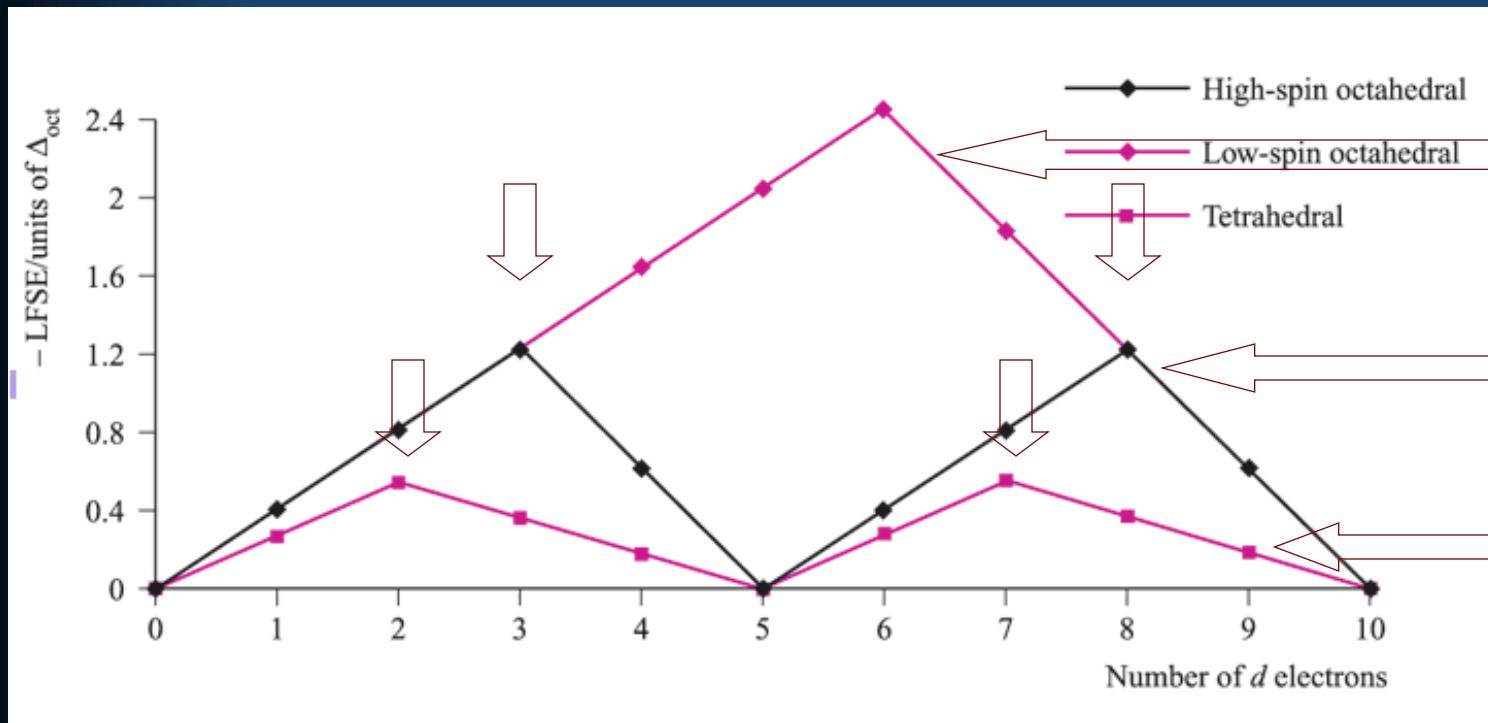

Figure 2 Crystal field splittings of d orbitals

KAKE ve KAYE (P hariç)

Düşük spin O_h

Yüksek spin O_h

T_d

d.s.

d^6 : en büyük KAKE

y.s.

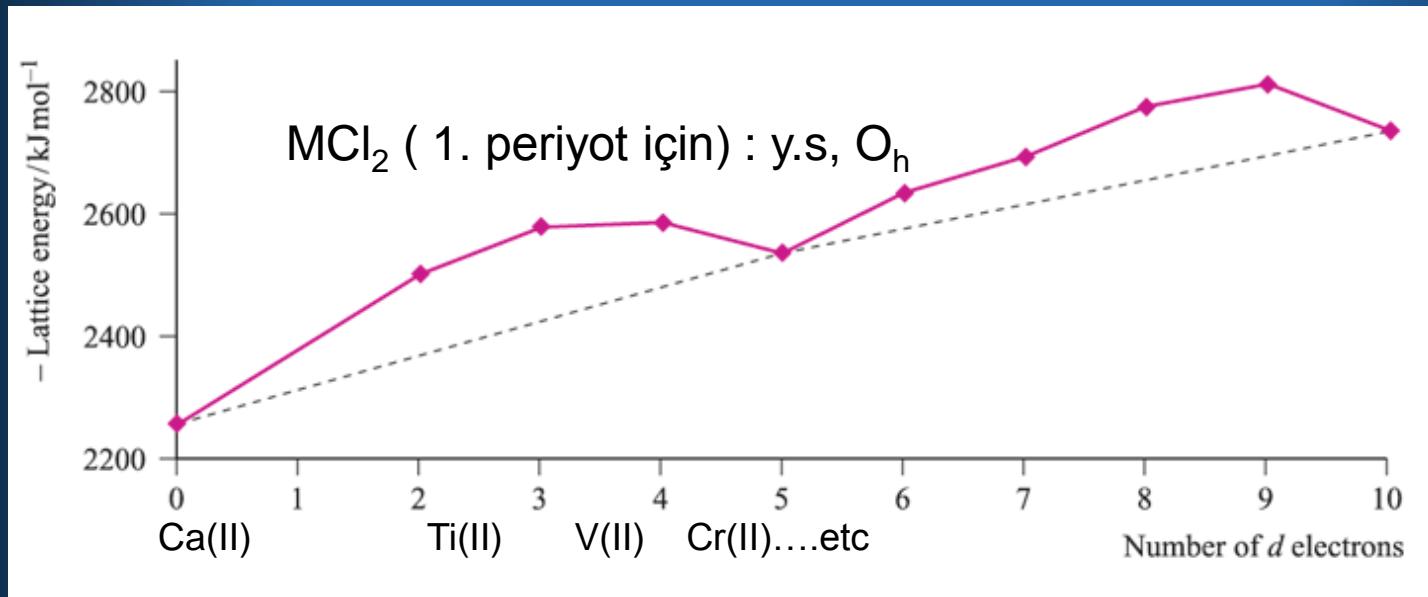
d^0, d^5, d^{10} : sıfır KAKE

y.s.

d^3, d^8 : en düşük KAKE (O_h larda)

KAT açıkladığı kavramlar

1. Örgü Enerjisi (Born Haber çevriminden)

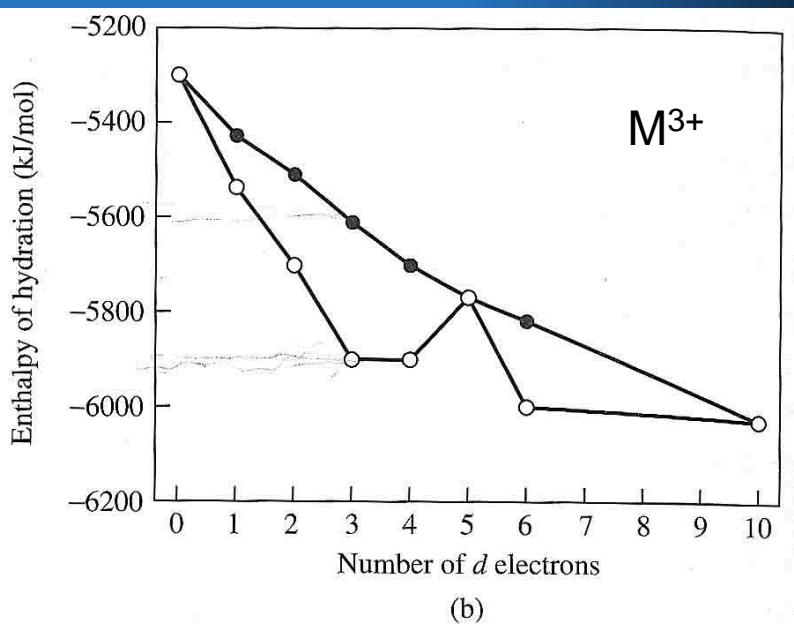
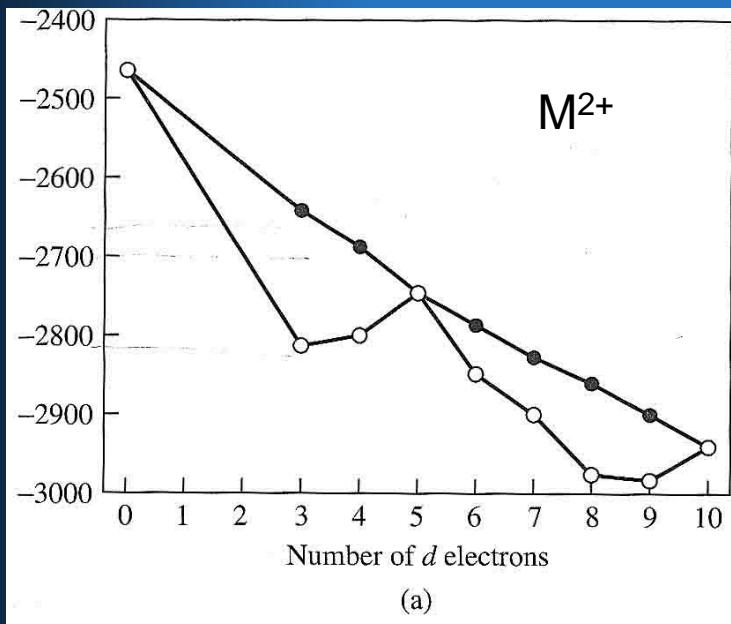
Örgü Enerjisi: Gaz halindeki anyon ve katyonlardan kristal oluşumu sırasında açığa çıkan enerjidir.

Örgü enerjisindeki düzensizlikler KAKE den kaynaklanır.

2. Hidrasyon Entalpisi değişimi

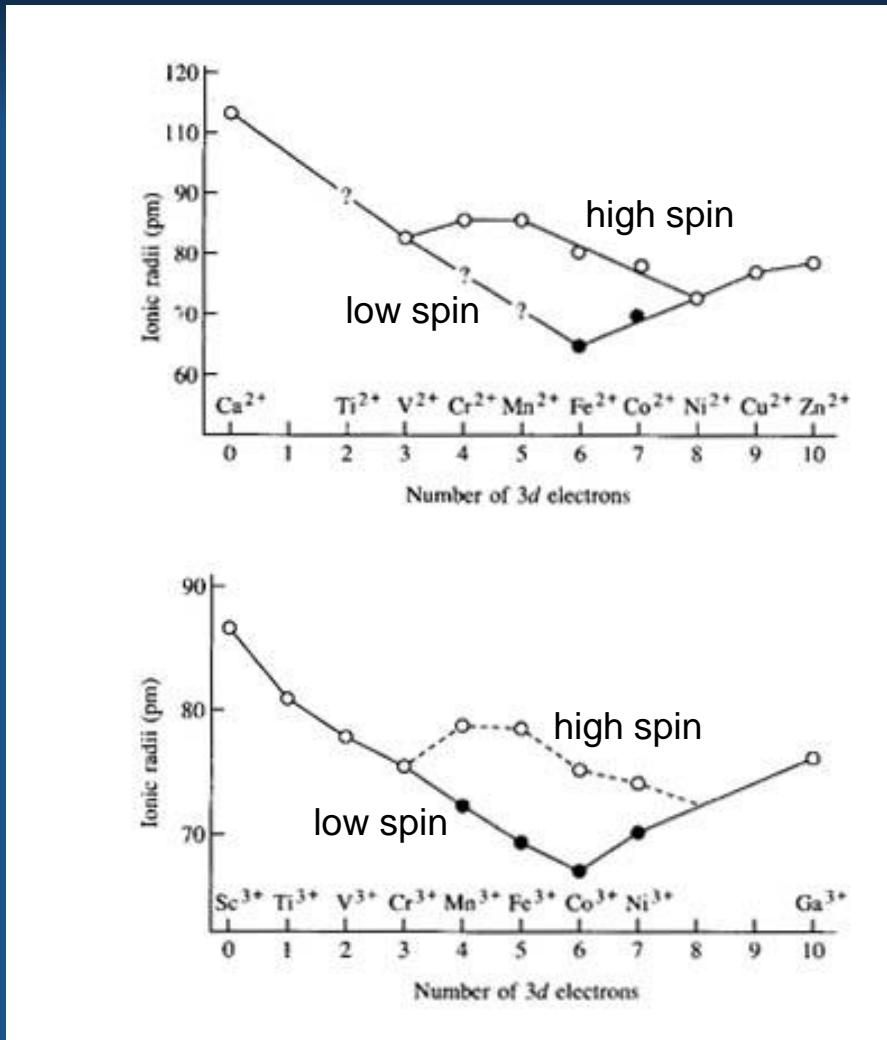
$$\Delta H_{\text{hid}} \propto z/r$$

M^{2+} hidrasyon entalpisi :

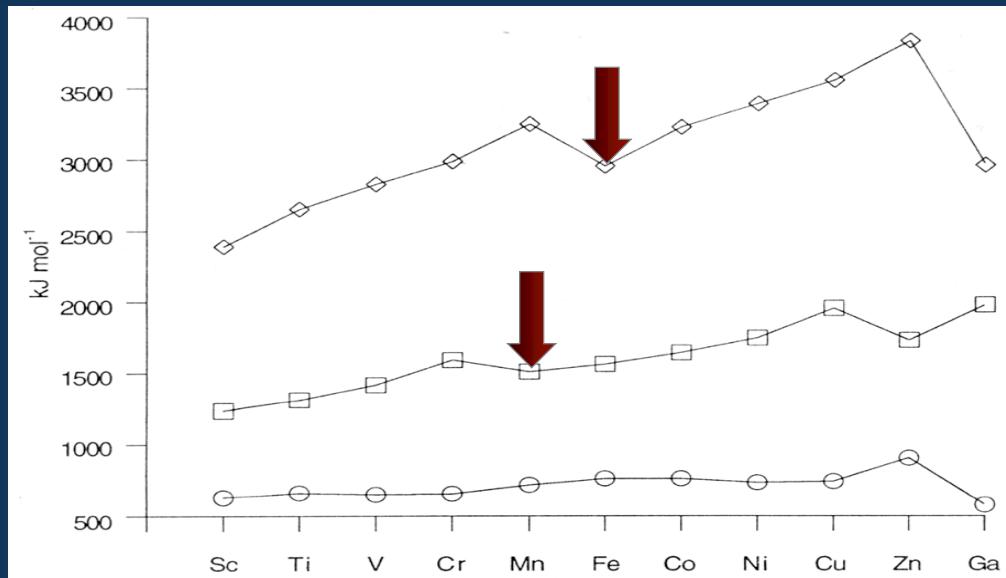
3. İyon Yarıçapı Değişimi

düşük spin: t_{2g}^6 kadar yavaşça azalır, $t_{2g}^6 e_g^1$ den sonra artar

yüksek spin: t_{2g}^3 kadar yavaşça azalır, $t_{2g}^3 e_g^1$ den sonra artar

4. İyonlaşma Enerjisi, birinci periyot geçiş metal iyonları, yüksek spin, O_h

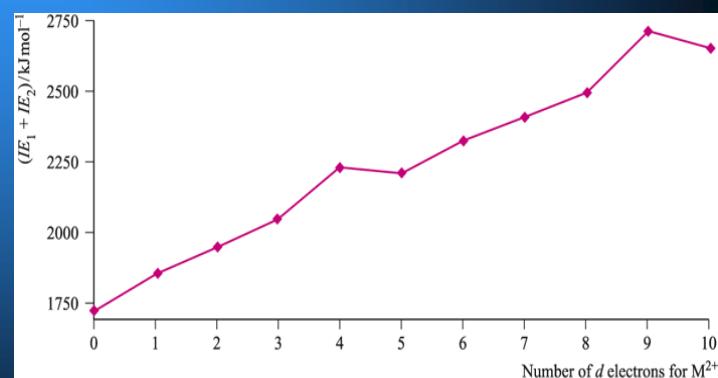
d⁶ ve d⁵ de azalma

Irving-Williams serisi

d⁵   d⁶   d⁷   d⁸   d⁹   d¹⁰

Mn²⁺ < Fe²⁺ < Co²⁺ < Ni²⁺ < Cu²⁺ > Zn²⁺

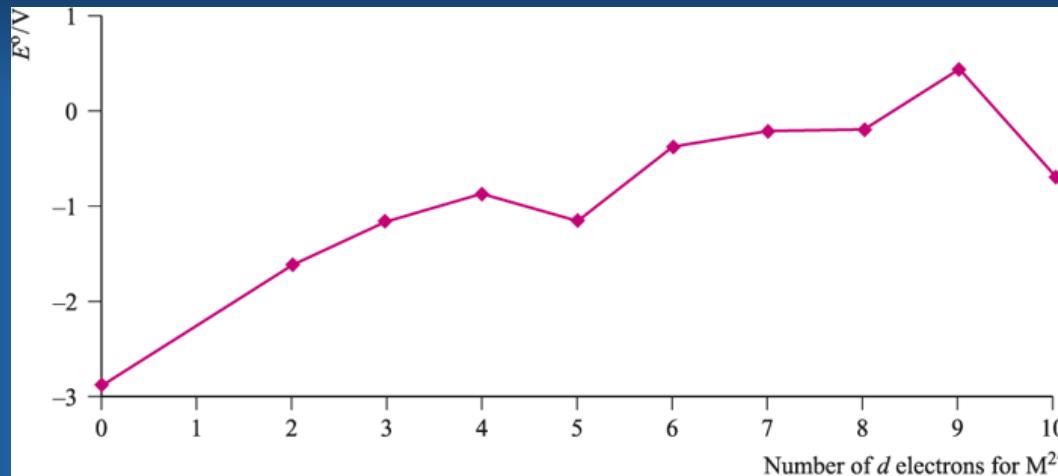
En fazla KAKE

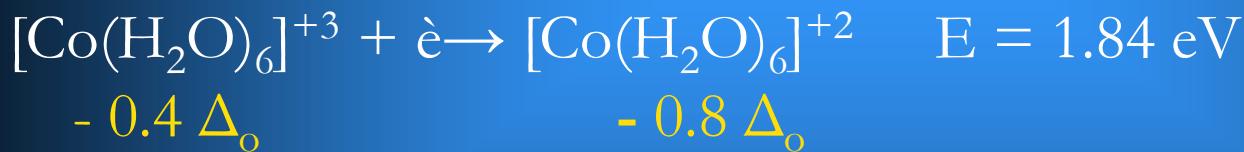
I₁ ve I₂ toplamları

İlave kararlılık Jahn-Teller etkisinden kaynaklanır

5. d^n fonksiyonu olarak E_o değişimi

Aşağıdaki elektrot potansiyellerindeki değişimi KAKE kavramı ile açıklayınız.

KAT kabulleri

1. Ligantlar nokta yükler gibi kabul edilir.
2. Etkileşimler tamamen elektrostatiktir, yani, bağlar iyoniktir.

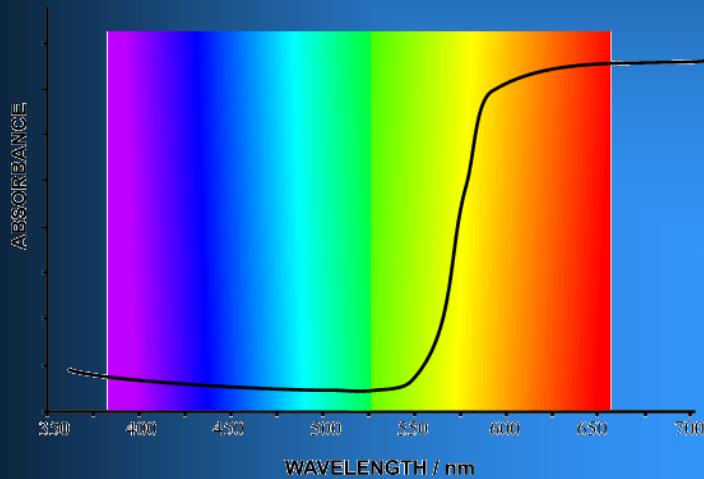
Açıklayabilir

1. Geometri
2. Manyetizma
3. Renk

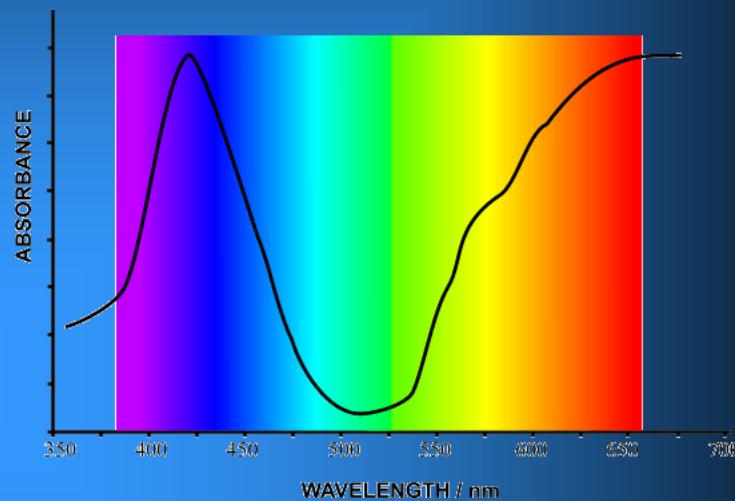
Açıklayamaz

1. Ligantlardaki Spektrokimyasal Seri
2. Bulut Genişleme Etkisi (Nefelauxetic Effect)

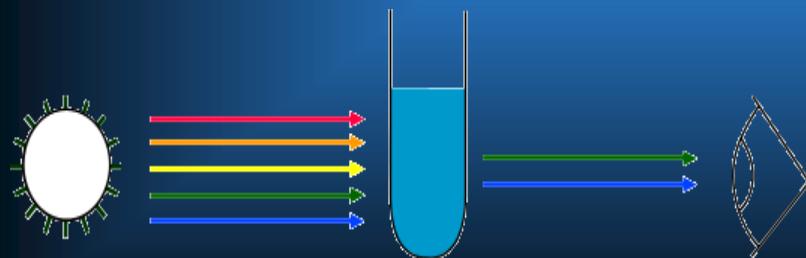
Renk

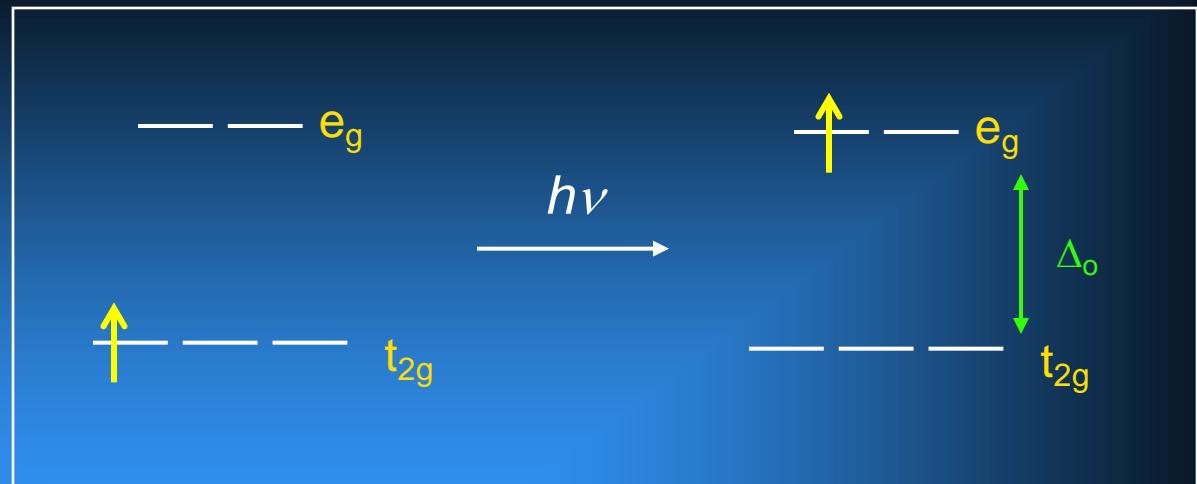
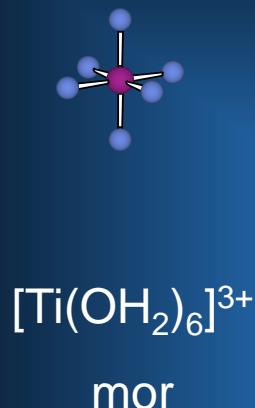

CuSO_4 çözeltisi
mavi

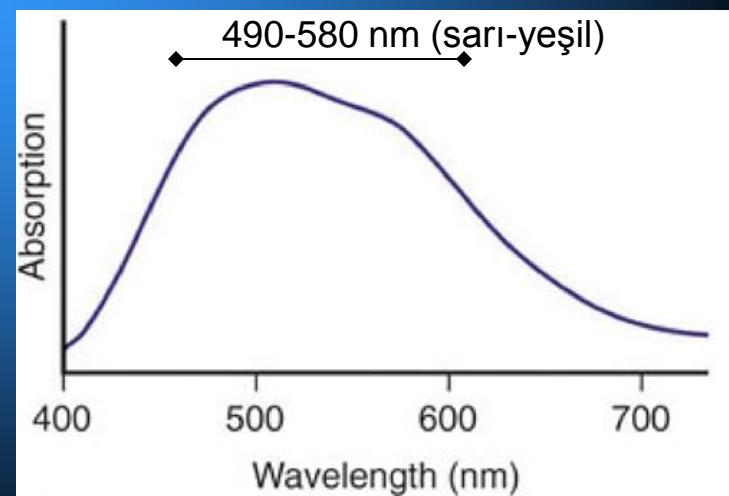
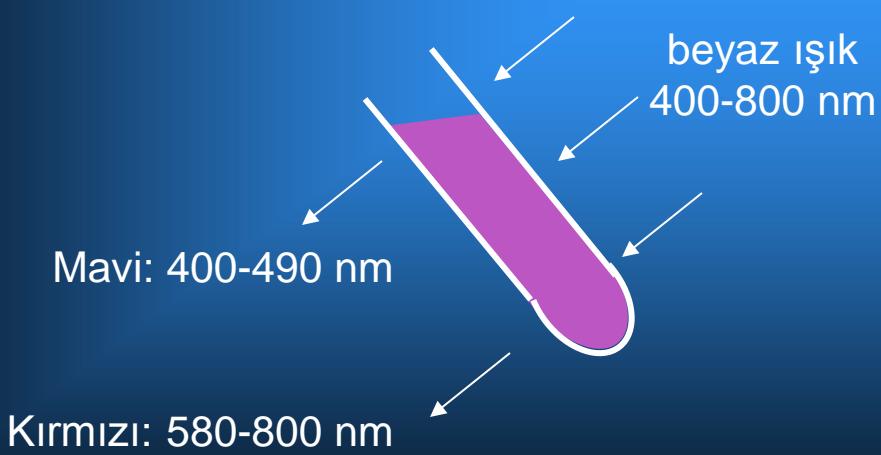

NiSO_4 çözeltisi
yeşil

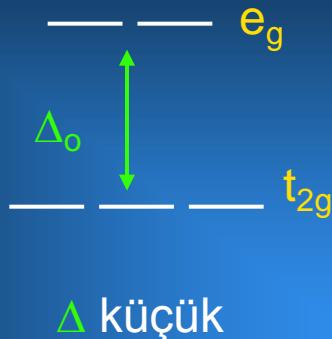

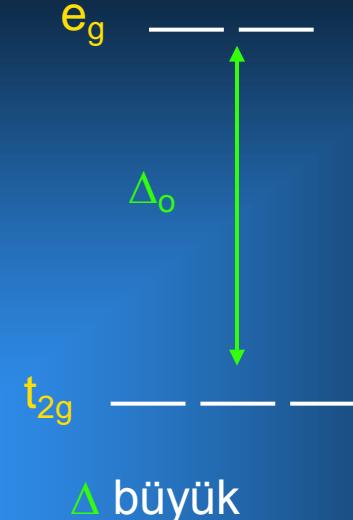
Soğurma spektrumu: $\lambda_{\max} = 510 \text{ nm}$

Δ büyüğünün renk üzerine etkisi

düşük enerji kırmızı ışığı soğurur

yüksek enerji mavi ışığı soğurur

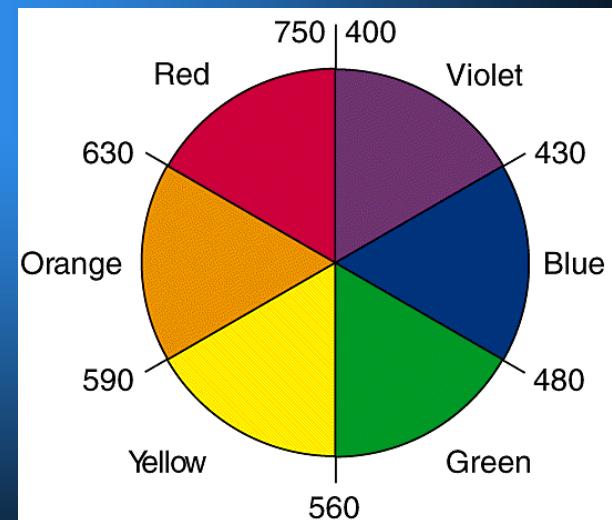
Renk Çemberi

Kırmızı ışık soğurulursa

→ kompleks yeşil görünür

Mor ışık soğurulursa

→ kompleks sarı görünür

dalgaboyu, λ (nm)

Δ büyüğünün renk üzerine etkisi

Belli bir ligant için, renk metal iyonun değerliğine bağlıdır

V(III) = d² iyonu

Mor ışık soğurulursa

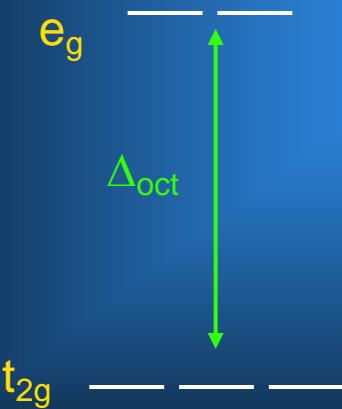
Kompleks sarı görülür

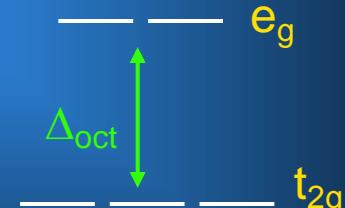
V(II) = d³ iyonu

Sarı ışık soğurulursa

Kompleks mor görülür

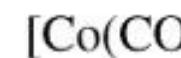
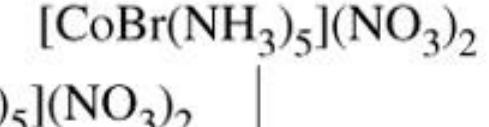
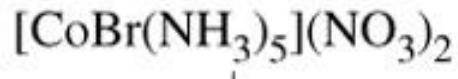
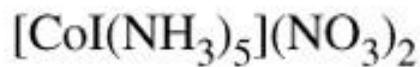
Δ büyük

Δ küçük

Δ büyüklüğünün renk üzerine etkisi

Belli bir metal iyonu için, renk ligant türüne bağlıdır

Geçiş metalleri genellikle renkli bileşikler oluştururlar

renk şunlara bağlıdır....

geçiş metal cinsi

metalin yükseltgenme sayısı

ligant cinsi

kompleksin koordinasyon sayısı

Dörtyüzlü kompleksler sekizyüzlü komplekslerden daha koyu renklidir

Sekizyüzlü komplekslerde simetri merkezi vardır ve

Laporte seçim kuralına göre d-d geçişleri yasaktır

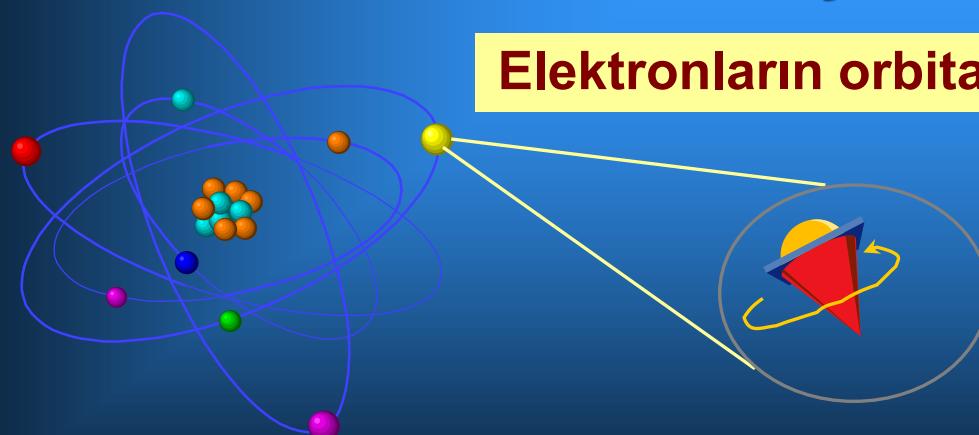
Dörtyüzlü komplekslerde simetri merkezi yoktur ve

Laporte seçim kuralı uygulanmaz

Manyetizma

Soru: Manyetik alanın kaynağı nedir?

Cevap: Hareket halindeki elektrik yükü

orbital açısal momentum

Elektronların orbitaldeki hareketi

**Elektronların spini
(etkisi daha önemlidir)**

spin açısal momentum

Manyetik Duyarlık

Maddelerin manyetik özellikleri manyetik duyarlık ölçümleri ile incelenir.
(Gouy Terazisi, Faraday Terazisi, NMR v.s.....)

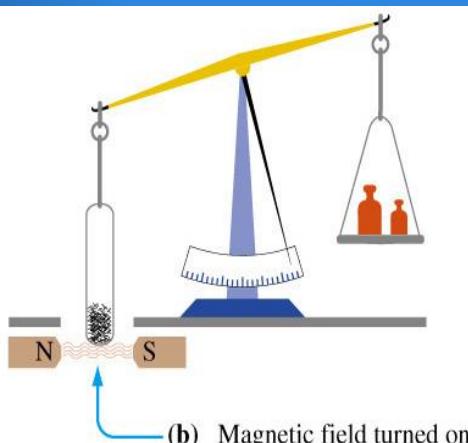
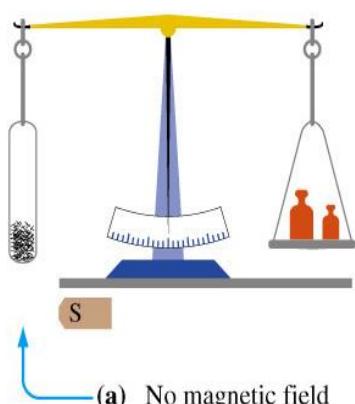

Manyetik Duyarlık(χ), manyetik alana konan maddelerin manyetikleşme derecesidir.

χ
orantı sabiti,
boyutsuz bir büyüklük

$$\chi = \frac{M}{H}$$

Manyetikleşme
Uygulanan manyetik alan

Diyamanyetik maddeler manyetik alan tarafından itilir.

Paramanyetik maddeler manyetik alan tarafından çekilir.

Manyetik Moment

Manyetizma birim hacim başına düşen toplam *manyetik momenttir*.

$$\mu_{\text{eff}} = 2.83 \sqrt{\chi_m T} \quad \text{BM}$$

μ_{eff} : Etkin manyetik moment , birimi Bohr Magneton (BM)

χ_m : Molar manyetik duyarlık (denel yöntemlerle tayin edilir)

T : Sıcaklık

$$\text{Manyetik moment} = \mu_{\text{eff}}$$

Her bir elektron manyetik momente sahiptir

spin açısal momentum

Spin manyetik moment, μ_s

orbital açısal momentum

Orbital manyetik moment, m_L

$$\mu_s = \sqrt{n(n+2)}$$

n = eşleşmemiş elektron sayısı

veya

$$\mu_s = 2 \sqrt{S(S+1)}$$

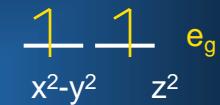
S = toplam spin kuantum sayısı

μ_{eff} de spin açısal momentum katkısı
orbital açısal momentum katkısına göre daha baskındır "

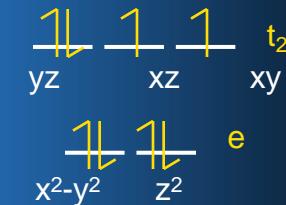
Aşağıdaki komplekslerin spin manyetik momentleri nedir ?

$$n = 3 \quad \mu_S = \sqrt{3(3+2)} = 3.87 \text{ BM}$$

$$n = 2 \quad \mu_S = \sqrt{2(2+2)} = 2.83 \text{ BM}$$

$$n = 0 \quad \mu_S = \sqrt{0(0+2)} = 0 \text{ BM}$$

electron configuration	weak ligand field		μ_{eff}	strong ligand field		μ_{eff}
	t_{2g}	e_g		t_{2g}	e_g	
d ¹	↑ — —	— —	1.73	— — —	— —	
d ²	↑ ↑ —	— —	2.83	— — —	— —	
d ³	↑ ↑ ↑	— —	3.87	— — —	— —	
d ⁴	↑ ↑ ↑	↑ —	4.90	↑ ↑ ↑	— —	
d ⁵	↑ ↑ ↑	↑ ↑	5.92	↑ ↑ ↑	— —	2.83
d ⁶	↑ ↑ ↑	↑ ↑	4.90	↑ ↑ ↑	— —	1.73
d ⁷	↑ ↑ ↑	↑ ↑	3.87	↑ ↑ ↑	↑ —	0
d ⁸	↑ ↑ ↑	↑ ↑	2.83	— — —	— —	1.73
d ⁹	↑ ↑ ↑	↑ ↑	1.73	— — —	— —	

Oktahedral komplekslerde

Spin manyetik moment

$\mu_{\text{denel}} \approx \mu_S$ Temel hali S ($L = 0$) olan sistemlerde

$\mu_{\text{denel}} > \mu_S$ Temel hali D ($L=2$) veya F ($L = 3$) olan sistemlerde
Orbital manyetik moment katkısı mevcut

Toplam manyetik moment

$$\mu_{L+S} = [4S(S+1) + L(L+1)]^{1/2} B.M.$$

$$L = l_1 + l_2 + l_3 + \dots$$

$$S = s_1 + s_2 + s_3 + \dots$$

<i>Ion</i>	<i>n</i>	<i>S</i>	<i>L</i>	μ_S	μ_{S+L}	<i>Observed</i>
V ⁴⁺	1	$\frac{1}{2}$	2	1.73	3.00	1.7–1.8
Cu ²⁺	1	$\frac{1}{2}$	2	1.73	3.00	1.7–2.2
V ³⁺	2	1	3	2.83	4.47	2.6–2.8
Ni ²⁺	2	1	3	2.83	4.47	2.8–4.0
Cr ³⁺	3	$\frac{3}{2}$	3	3.87	5.20	~3.8
Co ²⁺	3	$\frac{3}{2}$	3	3.87	5.20	4.1–5.2
Fe ²⁺	4	2	2	4.90	5.48	5.1–5.5
Co ³⁺	4	2	2	4.90	5.48	~5.4
Mn ²⁺	5	$\frac{5}{2}$	0	5.92	5.92	~5.9
Fe ³⁺	5	$\frac{5}{2}$	0	5.92	5.92	~5.9

$K_3Mn(CN)_6$	d^4	$^3T_{1g}$	$\mu_s = 2.83$ BM	$\mu_d = 3.2$ BM
$K_3Fe(CN)_6$	d^5	$^2T_{2g}$	$\mu_s = 1.73$ BM	$\mu_d = 2.4$ BM
$(NH_4)_2Fe(SO_4)_2 \cdot 6H_2O$	d^6	$^2T_{2g}$	$\mu_s = 4.90$ BM	$\mu_d = 5.5$ BM
Cs_2CoCl_4	d^7	$^4A_2$	$\mu_s = 3.87$ BM	$\mu_d = 4.6$ BM
$(NH_4)_2Ni(SO_4)_2 \cdot 6H_2O$	d^8	$^2T_{2g}$	$\mu_s = 2.83$ BM	$\mu_d = 3.3$ BM
$(Et_4N)_2NiCl_4$	d^8	$^3T_2$	$\mu_s = 2.83$ BM	$\mu_d = 3.8$ BM
$(NH_4)_2Co(SO_4)_2 \cdot 6H_2O$	d^9	^2E_g	$\mu_s = 1.73$ BM	$\mu_d = 1.9$ BM
VCl_4	d^1	^2E	$\mu_s = 1.73$ BM	$\mu_d = 1.9$ BM
VCl_6^{2-}	d^1	$^2T_{2g}$	$\mu_s = 1.73$ BM	$\mu_d = 1.8$ BM

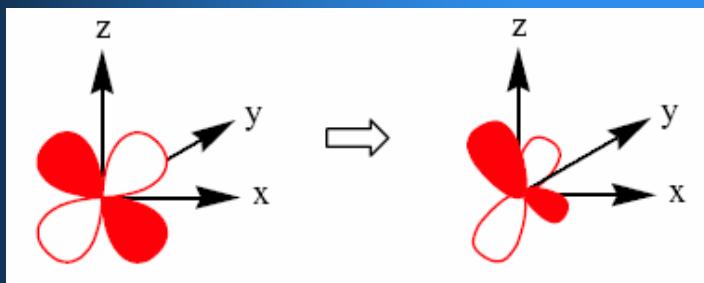
- a) Fe(II) iyonunun manyetik momenti nedir?
 b) $[\text{Fe}(\text{CN})_6]^{3-}$ manyetik momenti nedir?

a) $n = 4$ $S = 2$ $L = 2$ $\mu_{S+L} = 5.48 \text{ BM}$
 $5.1-5.5 \text{ BM (denel)}$

b) t_{2g}^5 $n = 1$ $S = \frac{1}{2}$ $L = 2$ $\mu_S = 1.73 \text{ BM}$

$$\mu_{L+S} = [4S(S+1) + L(L+1)]^{1/2} \text{ B.M.}$$

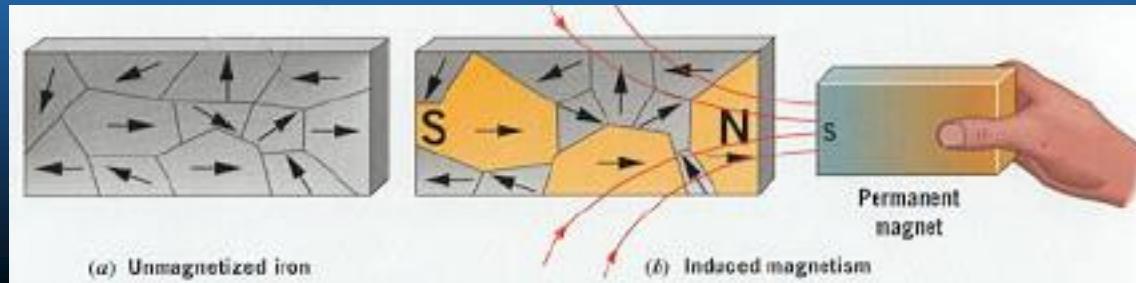
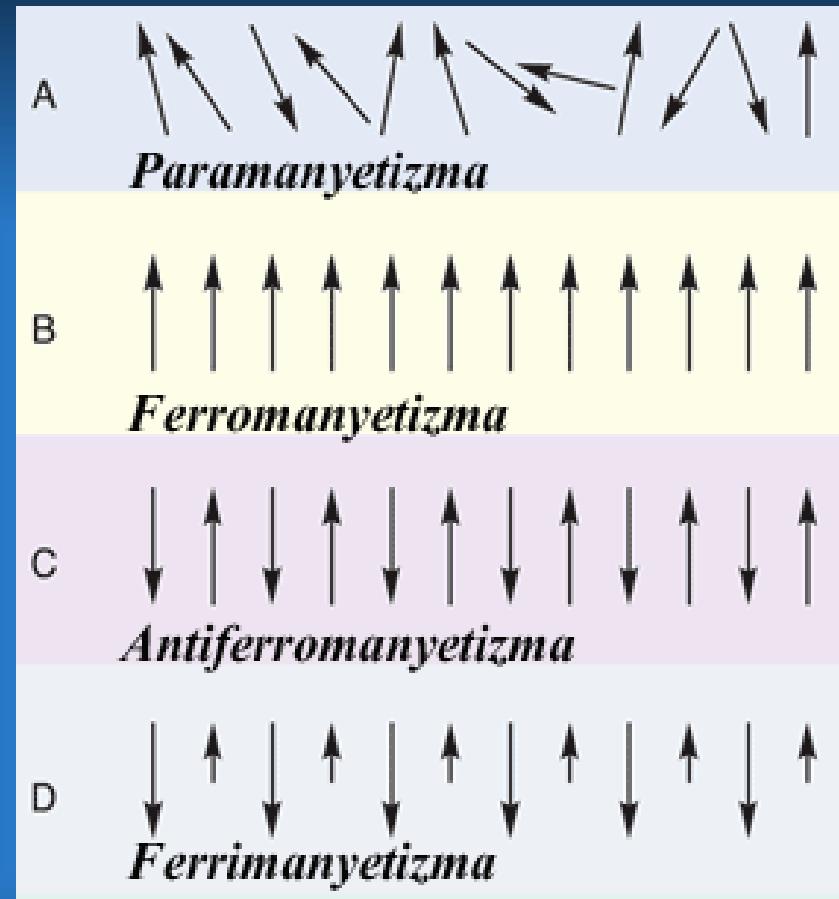
$$\mu_{S+L} = \sqrt{9} = 3 \text{ B.M.}$$

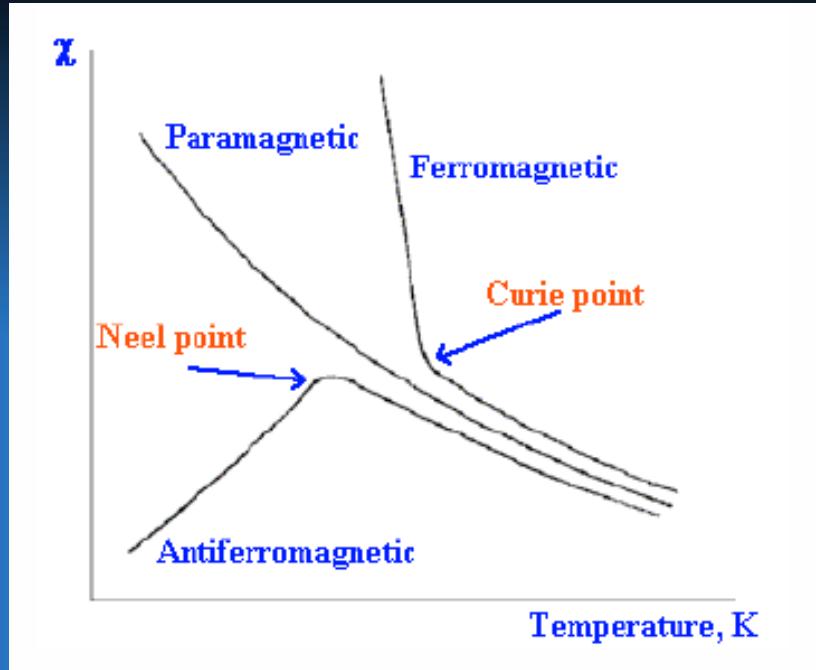

$$\mu_{\text{denel}} = 2 \cdot 3 \text{ BM}$$

d_{xz} orbitalinin z-ekseni etrafında 90° dönmesi d_{yz} orbitalini verir.

Manyetizma türleri

Paramanyetik maddelerde, sıcaklık arttıkça χ değeri değişmez veya azalır.

Ferromanyetik ve antiferromanyetik maddeler ısıtıldıklarında manyetik özelliklerini kaybederek paramanyetik maddelere dönüşürler.

Curie sıcaklığı (T_c) : Ferromanyetizma $\longleftrightarrow$ paramanyetizma

Néel sıcaklığı (T_N) Ferromanyetizma $\longleftrightarrow$ paramanyetizma

Lantanitler, sıcaklık azaldıkça, paramanyetikten antiferromanyetiğe sonra ferromanyetiğe geçer.

Manyetik maddeler

Maddeler uygulanan manyetik alana karşı davanışlarına göre sınıflandırılabilir

Diyamanyetik maddeler, Au, Cu, H₂O, N₂ (g)

Manyetik momente sahip değildirler, manyetik alan tarafından itilirler.

Paramanyetik maddeler, Al, O₂, Gd

Manyetik momente sahiptirler, alan tarafından zayıfça çekilirler. Eşleşmemiş elektronlara sahiptirler. Alan kalktığında manyetizmaları yok olur.

Ferromanyetik maddeler, Fe, Ni, Co

Manyetik momente sahiptirler, alan tarafından kuvvetle çekilirler. Curie noktası altında kalıcı manyetik özelliğe sahiptirler, yani, uygulanan manyetik alan kalktığında manyetik özelliklerini korurlar.

Antiferromanyetik maddeler

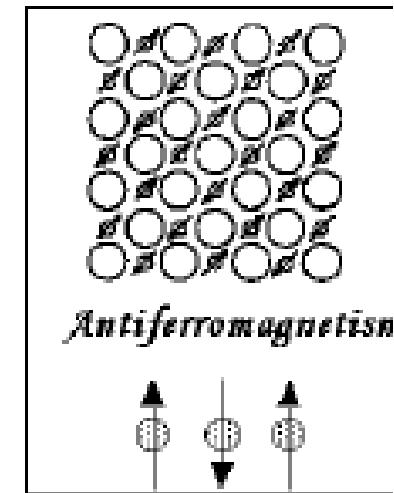
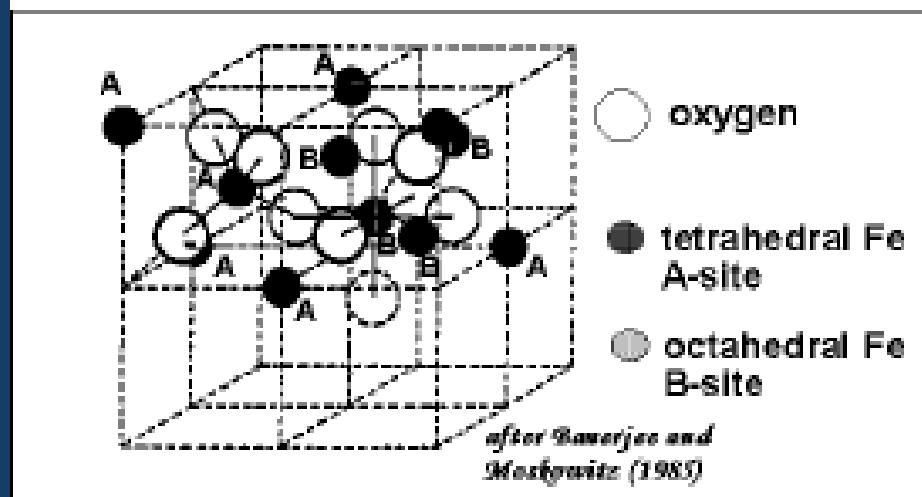
Net manyetik momentleri sıfırdır.

Ferrimanyetik maddeler, magnetit (Fe₃O₄)

Net manyetik momentleri sıfır değildir.

Ferrimagnetic Material

- Subset of ferromagnetic materials
- Two “magnetic lattices” generally with opposite spins

Fe_3O_4 (magnetite)
Lattices
 $\text{Fe}_2\text{O}_3\text{-FeO}$

Summary

